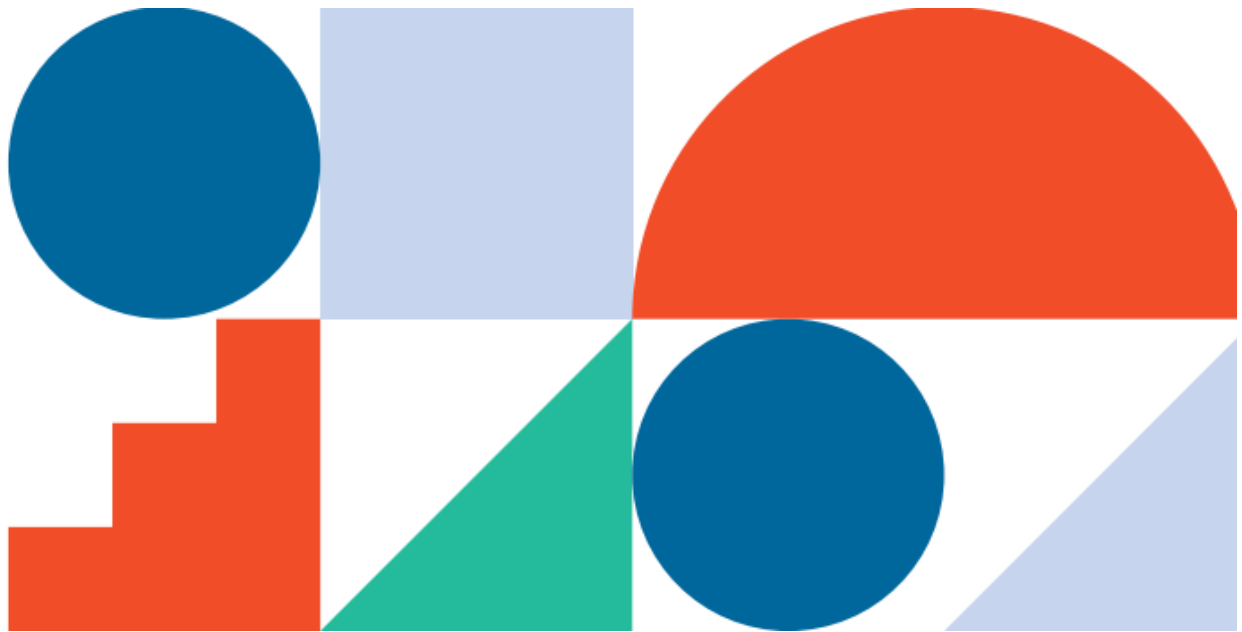

Praktijk 1

Leidraad oefenscholen

Academiejaar 2026 – 2027
Semester 1

Inhoud

1	Algemeen	3
2	Planning	4
3	Participerende observatie.....	5
3.1	Kijkwijzers	5
3.1.1	Kijkwijzer 29 september 2026.....	5
3.1.2	Kijkwijzer 6 oktober 2026	7
3.1.3	Kijkwijzer 13 oktober 2026	11
3.1.4	Kijkwijzer 20 oktober 2026	23
3.1.5	Kijkwijzer 17 november 2026.....	25
3.1.6	Kijkwijzer 1 december 2026.....	29
3.1.7	Kijkwijzer 14 december 2026.....	32
4	Onderwijsactiviteiten door mentor (met bijhorende didactische fiches)	33
4.1	Toelichting onderwijsactiviteit door mentor	33
4.2	Didactische fiches	33
4.2.1	Didactische fiche instructies geven en vragen stellen	33
4.2.2	Didactische fiche Nederlands (interactief voorlezen).....	36
4.2.3	Didactische fiche wereldoriëntatie	43
4.2.4	Didactische fiche godsdienst	45
4.2.5	Didactische fiche wiskunde.....	46
4.2.6	Didactische fiche muzo	48
4.2.7	Didactische fiche Nederlands (mondelinge vaardigheden)	50
5	Lesonderwerpen	52
5.1	Boekenlijst bij interactief voorlezen	53
6	Evaluatiecriteria	55
6.1	Leeruitkomsten Praktijk 1	55
6.2	Evaluatieformulier mentor Praktijk 1	56

1 Algemeen

Beste directie

Beste mentor

Eerst en vooral willen wij jullie namens alle leergroepbegeleiders bedanken om als oefenschool te fungeren binnen het opleidingsonderdeel 'Praktijk 1'. Dankzij jullie enthousiasme en inzet krijgen onze studenten gedurende het eerste semester de kans zich een allereerste keer te verdiepen in het klas- en schoolgebeuren. Wij willen dan ook graag in nauwe verbinding staan met jullie als oefenschool en onze studenten samen, in co-creatie, opleiden. Met andere woorden kiezen wij voor een intensieve samenwerking waarbinnen we ernaar streven dezelfde pedagogische en didactische taal te spreken.

Vanuit het geleidelijkheids- en herhalingsprincipe en het leren in authentieke contexten worden de eerste stage-ervaringen van onze studenten opgebouwd. We willen daarbij inzetten op de koppeling tussen theorie en praktijk en streven naar een grote samenhang tussen:

- de (vak)didactiek die studenten krijgen;
- de participerende observatiemomenten op de oefenschool;
- de onderwijsactiviteiten door mentoren op de oefenschool;
- de leergroepwerking op de hogeschool;
- de onderwijsactiviteiten die studenten voorbereiden en geven.

Met deze leidraad trachten wij jullie op een zo overzichtelijk mogelijke manier te informeren over het opleidingsonderdeel en de daarbij horende verwachtingen. Naast deze leidraad kan je ook op onze stagewebsite terecht: [STAGE OPLEIDINGSFASE 1 – EBA LO Aalst \(odisee.be\)](https://odisee.be/stage-opleidingsfase-1-eba-lo-aalst)

Bovendien zijn de leergroepbegeleiders en jaarcoördinator (ina.vanransbeeck@odisee.be) bereikbaar voor vragen en het delen van bezorgdheden.

Via deze QR-code kom je meteen terecht bij onze stagewebsite.

2 Planning

Planning Praktijk 1 (oefenschool) EBA LO 2026 - 2027	
dinsdag 29 september	Volledige dag: oefenschool + uitleg directie + participerende observatie
dinsdag 6 oktober	Volledige dag: oefenschool + participerende observatie + onderwijsactiviteit door student: kennismakingsspel + onderwijsactiviteit door mentor: instructies geven en vragen stellen
dinsdag 13 oktober	Voormiddag: oefenschool + participerende observatie + onderwijsactiviteit door mentor: voorlezen
dinsdag 20 oktober	Volledige dag: oefenschool + participerende observatie + onderwijsactiviteit door student: voorlezen + onderwijsactiviteit door mentor: een les wero
dinsdag 17 november	Volledige dag: oefenschool + participerende observatie + onderwijsactiviteit door student: oefenles wero (Start to Teach) + onderwijsactiviteit door mentor: een les Nederlands (mondelinge vaardigheden) of godsdienst
dinsdag 1 december	Volledige dag: oefenschool + participerende observatie + onderwijsactiviteit student: geven van een les godsdienst of Nederlands + onderwijsactiviteit door mentor: een les muzo of wiskunde (meetkunde)
maandag 14 december	Volledige dag: oefenschool + onderwijsactiviteit student: geven van een les muzo of wiskunde

3 Participerende observatie

Elk observatiemoment gebruikt de student een kijkwijzer. Deze kijkwijzers worden inhoudelijk ingevuld vanuit de verschillende opleidingsonderdelen binnen de hogeschool. Tijdens de hoorcolleges op de hogeschool krijgen studenten theoretische kaders aangereikt. De kijkwijzers vormen de brug naar de klaspraktijk. Hieronder kan je alle kijkwijzers per observatiemoment, in chronologische volgorde, terugvinden.

3.1 Kijkwijzers

3.1.1 Kijkwijzer 29 september 2026

PRAKTIJK 1
KIJKWIJZER: 'DE BEGINSITUATIE'
OPO ONTWIKKELEN EN LEREN DEEL: DIDACTIEK LUK: IK ANALYSEER EN BEARGUMENTEER DE VERSCHILLENDE COMPONENTEN VAN EEN DIDACTISCH MODEL.
Doelstellingen van de opdracht
- Een beeld krijgen van de (actuele) beginsituatie van de leerling en de leerlingengroep als component van het didactisch model van Van Gelder. - Op verschillende manieren elementen van de beginsituatie van de leerling en de leerlingengroep inventariseren, in kaart brengen. Dit kan door: observeren (in de klas en/of op de speelplaats), werkschriften of -boeken inkijken voor taal of wiskunde of wero, vragen stellen aan de mentor, in gesprek gaan met de leerling(en). - Voorbeelden geven van onderwijs- en leeractiviteiten die aan bod komen tijdens de lessen gelinkt aan de beginsituatie van de leerlingengroep en/of individuele leerlingen.
Vooraf
- In het hoorcollege Ontwikkelen & leren (didactiek) voorafgaand aan deze observatiedag in de stageklas werd ingegaan op het hoofdstuk 'De beginsituatie'. - In de cursus Ontwikkelen & leren (didactiek) kan je in het hoofdstuk over 'De beginsituatie' lezen wat dit precies inhoudt. Ook de bijhorende PowerPointpresentatie kan je doornemen.
Participerend observeren: de beginsituatie
Een klas bestaat uit een groep kinderen. In een klasgroep komen dan ook heel wat verschillen en gelijkenissen at random samen. Zo ontstaat een bepaalde dynamiek waarin heel wat te beleven valt. In deze klasomgeving is het de bedoeling dat kinderen tot leren komen. Om te weten te komen wie de leerkracht voor zich heeft in de klas en hoe hij daar tijdens het lesgeven het best kan op inspelen, is het belangrijk om stil te staan bij de beginsituatie van de leerlingengroep maar ook bij de beginsituatie van de individuele leerling. Dat leren niet altijd even vlot verloopt, heeft zo zijn redenen. Maar een leerkracht doet er alles aan om de voorwaarden tot leren voor àlle leerlingen zo optimaal mogelijk te maken. Hij kiest bepaalde onderwijsactiviteiten die op hun beurt specifieke leeractiviteiten uitlokken. Observeer en noteer antwoorden op onderstaande vragen. (Indien je een vraag niet kan beantwoorden dan laat je dit zo.)

Observeer de leerlingen in de klas:

1. Zijn er opvallende verschillen tussen leerlingen? Welke?
2. Wat kan je zeggen over de groepsdynamiek (groepscohesie, omgangsvormen, conflicten)?
3. Zijn er individuele leerlingen die jou opvallen? Welke en waarom?

Observeer de leeractiviteiten van de leerlingen in de klas:

= alle activiteiten, handelingen, reacties van leerlingen zoals luisteren, oefenen, onderzoeken, problemen oplossen, discussiëren, vragen beantwoorden,... uitgelokt of geïnduceerd door de leerkracht

1. Welke gedragingen, handelingen of reacties van leerlingen merk je op?
2. Waardoor stellen ze dit gedrag?
3. Zijn er leerlingen die opvallend ander gedrag vertonen? Zo ja, welk gedrag zie je?
4. Welke gedragingen die je opmerkt, beïnvloeden het leren van leerlingen op positieve wijze en welke op negatieve wijze?

Observeer de onderwijsactiviteiten van de leerkracht:

= alle activiteiten of acties die de leraar onderneemt om het leren bij de leerlingen te begeleiden en te stimuleren zoals uitleggen, vertellen, demonstreren, vragen,...

1. Hoe wordt de voorkennis van de leerlingen geactiveerd bij de start van de les? Wat doet de leerkracht daarvoor?
2. Wat doet de leerkracht om de leerlingen te betrekken bij de les?
3. Wat doet de leerkracht om de leerlingen met de leerinhoud aan de slag te laten gaan?
4. Op welke manier houdt de leerkracht rekening met verschillen of gelijkenissen die er zijn tussen leerlingen? Wat doet hij of zij precies?

Wat neem je mee naar de stageschool?

- deze kijkwijzer
- pen en papier of laptop

Wat te doen/vragen aan de mentor vandaag?

- Vraag aan je mentor of je jezelf even kort mag voorstellen aan de leerlingen van jouw stageklas. Hou daarbij rekening met de theorie die je gezien hebt in pedagogisch handelen (warme lkr-II relatie).
- Observeer, dus kijk en luister goed, zodat je de vragen in deze kijkwijzer kan beantwoorden.
- Vraag waar en wanneer je leerlingen kan ondersteunen, helpen tijdens lessen. Zo krijg je alvast ook een beter zicht op de beginsituatie van de leerlingen.
- Vraag wanneer je een kennismakingsspel mag spelen op 6 oktober 2026.

Wat indienen en wanneer?

- Post dit verslag in LINK ten laatste op 6 oktober 2026.
- Geef dit verslag de volgende naam: NAAM.VOORNAAM_Kijkwijzer_de beginsituatie_29september2026

PRAKTIJK 1	
KIJKWIJZER: 'KENNISMAKINGSSPEL', 'VRAGEN STELLEN' en 'INSTRUCTIES GEVEN'	
OPO ONTWIKKELEN EN LEREN	
LUK DIDACTIEK: IK ANALYSEER EN BEARGUMENTEER DE VERSCHILLENDE COMPONENTEN VAN EEN DIDACTISCH MODEL.	
LUK PEDAGOGIEK: IK ILLUSTRER EN ONDERBOUW HET BELANG VAN DE WARME LERAAR-LEERLINGRELATIE GEBRUIK MAKEND VAN INZICHTEN UIT DE BASISTHEORIE EN SLEUTELCONCEPTEN.	
Doelstellingen van de opdracht	
<u>Didactiek:</u> - Het belang van duidelijke instructies en het stellen van gerichte vragen inzien. - Enkele kenmerken van goede instructies en gerichte vragen in kaart brengen. - Enkele functies die het stellen van vragen kunnen vervullen, opmerken. - Instructies herkennen als één van de didactische werkvormen met name een aanbiedende werkvorm. - Een beeld krijgen van de manier waarop instructies worden gegeven bij het realiseren van een krachtige leeromgeving. <u>Pedagogiek:</u> - Ik ben gemotiveerd om met een open blik naar elke leerling te kijken. - Ik breng overeenkomsten tussen mezelf en de leerlingen in kaart door middel van een kennismakingsspel.	
Vooraf	
<u>Didactiek:</u> - In het hoorcollege Ontwikkelen & leren (didactiek) voorafgaand aan deze observatiedag in de stageklas werd ingegaan op het hoofdstuk 'Leer-en onderwijsactiviteiten'. - In de cursus Ontwikkelen & leren (didactiek) kan je in het hoofdstuk 'Leer- en onderwijsactiviteiten' onder '7.5 Didactische werkvormen' meer lezen over 'vragen stellen' en 'instructies geven'. Ook de bijhorende PowerPointpresentatie kan je doornemen. <u>Pedagogiek:</u> - In het hoorcollege Ontwikkelen & leren (pedagogiek) voorafgaand aan deze observatiedag in de stageklas werd ingegaan op het hoofdstuk 'Pedagogisch handelen: basisbegrippen en concepten'. - In de cursus Ontwikkelen & leren (pedagogiek) kan je in het hoofdstuk over 'Pedagogisch handelen: basisbegrippen en concepten' lezen wat dit precies inhoudt. Ook de bijhorende PowerPointpresentatie kan je doornemen.	
PARTICIPEREND OBSERVEREN DIDACTIEK: VRAGEN STELLEN EN INSTRUCTIES GEVEN	
Voor deze opdracht zoomen we in op <i>instructies geven en vragen stellen</i>. Er wordt vastgesteld dat het stellen van goede vragen essentieel is voor wat een leerkracht met een instructie wil bereiken. Een leraar die goede vragen stelt, zet de leerlingen aan tot na- en meedenken, tot creatief denken, zorgt ervoor dat voorkennis gemobiliseerd wordt, komt te weten of de gegeven instructie begrepen is. In het hoofdstuk 'didactische werkvormen' gaat het over - aanbiedende werkvormen: (directe) instructie, demonstreren, doceren, uitleggen, vertellen	

- gespreksvormen: onderwijsleergesprek (OLG) en vragen stellen, klasgesprek, leergesprek, discussie
- opdrachtsvormen: groepswork, individuele opdracht, huiswerk, spreekbeurt, rollenspel en simulatiespel.

Meer specifiek in een OLG zorgt een leerkracht ervoor dat de leerlingen stap voor stap tot inzicht komen in de leerinhoud door gerichte vragen te stellen. Bepaalde vraagtechnieken zijn hierbij heel belangrijk.

Observeer de onderwijsactiviteiten van de leerkracht (gedrag dat de leerkracht stelt) en de leeractiviteiten van de leerlingen (gedrag dat de leerlingen stellen). Luister goed naar de instructies die de leerkracht formuleert. Noteer dit grondig door de verschillende vragen te beantwoorden. (Indien je een vraag niet kan beantwoorden dan laat je dit zo.)

Participerend observeren: vragen stellen

Observeer aan de hand van onderstaande vragen hoe de werkvorm 'vragen stellen' vorm kan krijgen:

- Wat doet de leerkracht voor er overgegaan wordt tot het stellen van een vraag? (Wordt het stil in de klas; hoe verkrijgt de leerkracht die stilte? Hoe vraagt de leraar de aandacht van alle leerlingen?)
- Wat doet de leerkracht na het stellen van een vraag? (Krijgen de leerlingen denktijd? Wordt de vraag herhaald? Worden meerdere vragen na elkaar gesteld? Wordt de vraag visueel ondersteund?)
- Op welke manier worden alle leerlingen uitgenodigd om over de gestelde vraag na te denken?
- Hoe gaat de leerkracht om met het antwoord dat gegeven wordt op de gestelde vraag? (bevestigen, aanvullen, bijsturen, herhalen, doorvragen, herformuleren, doorspelen naar iemand anders?)
- Hoe reageert de leerkracht op een foutief antwoord dat gegeven wordt?

Participerend observeren: functies van vragen stellen

Functies die het stellen van vragen kunnen vervullen, zijn:

1. activeren van kennis uit het korte termijn- of lange termijngeheugen
2. het expliciteren en toegankelijk maken van alledaagse of wetenschappelijke kennis
3. het verhelderen van de resultaten van de gemaakte opdrachten (antwoorden, oplossingen, uitwerkingen, keuzes) zodat ze voor iedereen duidelijk zijn en daardoor bespreekbaar worden
4. het verkrijgen van een zo volledig mogelijk beeld van de door de leerlingen gevolgde aanpak en werkwijze om te zien of deze de leerstof begrepen hebben of om het ontdekken van regels, procedures, werkwijzen door de leerlingen te bevorderen
5. het mogelijk maken van gerichte terugkoppeling
6. het corrigeren van ongewenst gedrag door 'storende' of 'afwezige' leerlingen een vraag voor te leggen waardoor zij weer meedoen
7. het stimuleren van productief denken

Noteer letterlijk enkele (3) vragen die de leerkracht stelt. Tracht bij elk van deze vragen één van de volgende functies die het stellen van vragen heeft eraan te koppelen (plaats er het nummer van de functie bij).

Participerend observeren: instructies geven

Door middel van instructies geeft de leraar aan wat de leerlingen moeten doen, hoe ze iets moeten doen, aanpakken of uitvoeren en wanneer dat moet gebeuren. De leraar geeft hier dus uitleg over aan de

leerlingen. Pas wanneer een instructie helder en duidelijk geformuleerd wordt, kunnen de leerlingen gericht aan de slag gaan. Observeer hoe de leerkracht instructies geeft a.d.h.v. de volgende vragen: - Wat doet de leerkracht voor er overgegaan wordt tot het formuleren van een instructie? (Wordt er gewacht tot het volledig stil is? Wordt de aandacht van alle leerlingen verkregen; hoe?) - Wat kenmerkt de instructie? (kort, bondig, helder, volledig, eenvoudig i.p.v. meervoudig?) - Wat doen de leerlingen nadat de instructie gegeven is? - Hoe controleert de leerkracht of de gegeven instructie begrepen is door de leerlingen? - Wat kan je zeggen over de rol van de leraar bij het geven van instructies? (uitleggen, leerinhoud in stappen aanbieden, vragen stellen, modeling?)
PARTICIPEREND OBSERVEREN PEDAGOGIEK: KENNISMAKINGSSPEL
1. Werk een kennismakingsspel uit (per duo). Voor voorbeelden: zie Toledo. Voer dit kennismakingsspel uit tijdens het voorziene participerende observatiemoment. 2. Schrijf je voorbereiding en een korte reflectie uit (mag beknopt).
Wat neem je mee naar de stageschool?
- Deze kijkwijzer - Pen en papier of laptop
Wat te doen/vragen aan de mentor vandaag?
<u>Didactiek:</u> - Observeer, dus kijk en luister goed, zodat je de vragen in deze kijkwijzer kan beantwoorden. - Vraag waar en wanneer je leerlingen kan ondersteunen, helpen tijdens lessen. Zo krijg je alvast ook een beter zicht op het belang en het effect van het geven van krachtige instructies. Je kan misschien ook al wat oefenen in het stellen van goede, gerichte vragen en formuleren van instructies wanneer je een leerling mag helpen. <u>Pedagogiek:</u> - Ga onbevangen en met een open blik naar de stageklas. - Wanneer past het in de dagplanning om het kennismakingsspel uit te voeren?
Vooruitblik naar het volgende hoorcollege en/of leergroep
<u>Pedagogiek:</u> - Tijdens de volgende hoorcolleges gebruiken we bovenstaande notities als opstap naar het verkennen van de eigen attitudes door middel van zelfreflectie binnen de focus van pedagogisch handelen. Op deze manier willen we stap per stap inzichten opbouwen in en het ontwikkelen van een ontluikende basishouding ten aanzien van warme leraar-leerlingrelaties.
Wat indienen en wanneer?

- Breng je verslag/voorbereiding spel mee naar de les die volgt op de observatiedag van 6 oktober 2026.
- Post dit verslag in LINK ten laatste op 13 oktober 2026.
- Geef dit verslag de volgende naam: NAAM.VOORNAAM_Kijkwijzer_6oktober2026

PRAKTIJK 1
KIJKWIJZER: 'MOTIVATIEPRINCIPE', 'VAARDIGHEDEN EN STRATEGIEËN', 'VOORLEZEN'
OPO ONTWIKKELEN EN LEREN LUK DIDACTIEK: IK ANALYSEER EN BEARGUMENTEER DE VERSCHILLENDE COMPONENTEN VAN EEN DIDACTISCH MODEL LUK PEDAGOGIEK: IK ILLUSTRER OONDERBOUWD HET BELANG VAN DE WARME LERAAR-LEERLINGRELATIE GEBRUIK MAKEND VAN INZICHTEN UIT DE BASISTHEORIE EN SLEUTELCONCEPTEN. LUK NEDERLANDS: IK ILLUSTRER OP BASISNIVEAU VAKDIDACTISCHE KENNIS OVER DE PRINCIPES VAN KRACHTIG TAALONDERWIJS.
Doelstellingen van de opdracht
<u>Didactiek:</u> - Een beeld krijgen van wat het motivatieprincipe als didactisch principe tijdens het lesgeven inhouden. - Enkele strategieën die de leerkracht hanteert i.v.m. het motivatieprincipe in kaart brengen. <u>Pedagogiek:</u> Observatievaardigheden: Ik kan elementen van de leraar-leerlingrelatie benoemen in een klasobservatie. Ik kan observeren hoe de leerling functioneert in de klas en in situaties buiten de klasomgeving, met ondersteuning van de stagementor of docent. Perspectief nemen: Ik kan tijdens een klasobservatie benoemen wanneer de leraar het perspectief van de leerling inneemt. Ik kan het perspectief van de leerling innemen na een klasobservatie (bv. van de stagementor), met ondersteuning van de stagementor of een docent. Interesse tonen in de leerling: Ik kan tijdens een klasobservatie benoemen wanneer de leraar interesse toont in de persoonlijke leefwereld van de leerling. Ik kan een kort gesprek aangaan met een individuele leerling over zijn of haar persoonlijke belevingswereld, met ondersteuning van de stagementor of een docent. Eén – op – één contact: Ik kan tijdens een klasobservatie benoemen wanneer de leraar één – op – één contact heeft met een leerling om aan de relatie te werken. Ik kan één-op-één contact hebben met een individuele leerling met het doel om een relatie op te bouwen, met ondersteuning van de stagementor of een docent. Positieve begroetingen en afscheid(srituelen): Ik kan positieve begroetingen en afscheid(srituelen) benoemen tijdens een klasobservatie. Ik kan op een positieve manier individuele leerlingen begroeten en afscheid van hen nemen, met ondersteuning van de stagementor of een docent. Non-verbaal gedrag, lichaamshouding en fysieke aanraking: Ik kan tijdens een klasobservatie benoemen hoe de leraar zijn/haar non-verbaal gedrag aanpast aan de noden van de leerling(en) en inschatten of het non-verbaal gedrag congruent is met het verbale gedrag.

Ik gebruikt gepast non-verbaal gedrag in korte interacties met de leerling, met ondersteuning van de stagementor of een docent.

Bevestigen en benoemen van emoties en intenties van de leerling:

Ik kan tijdens een klasobservatie benoemen hoe de leraar de emoties en intenties van de leerling benoemt en bevestigt.

Nederlands:

Ik observeer het interactief voorlezen door de mentor (aandachtspunten: zie bijlage 'Kijkwijzer interactief en expressief voorlezen').

Vooraf

Didactiek:

- In het hoorcollege Ontwikkelen & leren (didactiek) voorafgaand aan deze observatiedag in de stageklas werd ingegaan op het hoofdstuk 'Didactische principes voor een krachtige leeromgeving'.
- In de cursus Ontwikkelen & leren (didactiek) kan je het hoofdstuk 'Didactische principes voor een krachtige leeromgeving' lezen. Ook de bijhorende PowerPointpresentatie kan je doornemen.

Pedagogiek:

- In het hoorcollege Ontwikkelen & leren (pedagogiek) voorafgaand aan deze observatiedag in de stageklas werd ingegaan op het hoofdstuk 'Interactie en relatie: vaardigheden en strategieën'.
- In de cursus Ontwikkelen & leren (pedagogiek) kan je in het hoofdstuk over 'Interactie en relatie: vaardigheden en strategieën' lezen wat dit precies inhoudt. Ook de bijhorende PowerPointpresentatie kan je doornemen.

Nederlands:

- In de hoorcolleges Nederlands voorafgaand aan de onderwijsactiviteit 'interactief voorlezen' werd ingegaan op elementen die van belang zijn bij interactief voorlezen (zie 'Kijkwijzer interactief voorlezen' van Iedereen Leest, na registratie gratis te downloaden op www.iedereenleestacademie.be).

Participerend observeren

Didactiek:

Voor deze opdracht bekijken we het **motivatieprincipe**. Motivatie is cruciaal voor effectief leren. Het motivatieprincipe heeft als belangrijke functie de aandacht en betrokkenheid van leerlingen hoog te houden, hun aandacht te richten op de leerinhoud. De leerkracht speelt hierin ook een grote rol: de manier waarop hij lesgeeft, al dan niet enthousiast en bedreven voor de klas staat, met passie, dynamiek en expressiviteit heeft een positief effect op de motivatie van leerlingen (Vansteenkiste, 2010). De leerkracht kan in de klaspraktijk op verschillende manieren inzetten op het motivatieprincipe.

Observeer de onderwijsactiviteiten van de leerkracht (gedrag dat de leerkracht stelt) en de leeractiviteiten van de leerlingen (gedrag dat de leerlingen stellen). Noteer dit grondig door je te richten op onderstaande vragen (indien je een vraag niet kan beantwoorden dan laat je dit zo).

Welke strategieën en methoden gebruikt de leerkracht om de *motivatie* van de leerlingen te stimuleren en te behouden:

- In welke mate schenkt de leerkracht aandacht aan 'leerlinginitiatief' (autonomie)? (ruimte voor eigen inbreng, keuzes maken?)
- Op welke manier kunnen de leerlingen succes ervaren in de les (competentie)? (positieve feedback, taken aangepast aan niveau?)

- Op welke manier wordt er aan verbondenheid gewerkt? (complimenteren, waarderen, fouten maken mag, samenwerken?)
- In welke mate ervaren de leerlingen het nut en de relevantie van de leerinhoud? (koppeling aan interesses, realistische contexten, leefwereld van leerlingen?)
- In welke mate is de leeromgeving aantrekkelijk voor de leerlingen? (gebruik van verschillende werkvormen, didactische leermiddelen?)
- Wat kan je zeggen over de manier waarop de leerkracht lesgeeft? (enthousiasme, bedrevenheid, passie, dynamiek, expressiviteit?)

Pedagogiek:

1. Observatie

Je gaat gedurende 20 minuten de interacties tussen de leraar en individuele leerlingen observeren. Het observatieschema kan je helpen om verschillende strategieën te herkennen (zie bijlage). In de eerste kolom vind je een overzicht van de verschillende strategieën die je kan observeren. Duid in de tweede kolom aan of de leerkracht deze strategieën al dan niet toepast:

- Ja = je ziet tijdens je observatie meerdere voorbeelden;
- Soms = je ziet tijdens je observatie slechts één of twee voorbeelden;
- Nee = je ziet tijdens je observatie geen voorbeelden.

Noteer in de laatste kolom welke interactie je precies observeerde. Wat deed of zei de leraar precies?

Probeer bij elke vaardigheid enkele voorbeelden te noteren.

Noot: afhankelijk van het moment waarop je gaat observeren, is het mogelijk dat je geen begroetingen of afscheid(srituelen) kan observeren. Probeer deze observatie dus aan het begin of einde van de dag te in te plannen.

2. Reflectie met jouw medestudent

Overloop samen met je medestudent (zelfde stageklas) de voorbeelden die je in het observatieschema noteerde.

Selecteer voor elke vaardigheid/strategie een 'good practice' en noteer hieronder.

3. Individuele reflectie

Welke van deze good practices zou je graag zelf eens uitproberen op stage?

Noteer hieronder één voorbeeld. Beschrijf waarom je dit een interessante handeling of strategie vindt, waarom je dit wilt gebruiken en hoe je dit concreet zou kunnen toepassen op je volgende stage.

Voorbeeld:

- Wat?
- Waarom?
- Hoe toepassen?

Nederlands:

Observeer de voorleesactiviteit van de mentor a.d.h.v. de 'Kijkwijzer interactief en expressief voorlezen' (zie bijlage).

Wat neem je mee naar de stageschool?

- deze kijkwijzer + 'Kijkwijzer interactief en expressief voorlezen'
- pen en papier of laptop

Wat te doen/vragen aan de mentor vandaag?

Didactiek: Je hoeft niks speciaals aan de mentor te vragen. Observeer, dus kijk en luister goed, zodat je de vragen in deze kijkwijzer kan beantwoorden.

Pedagogiek: Je hoeft niks speciaals aan de mentor te vragen. Observeer, dus kijk en luister goed, zodat je de vragen in deze kijkwijzer kan beantwoorden.

Nederlands: Je hoeft niks speciaals aan de mentor te vragen. Observeer, dus kijk en luister goed, zodat je de 'Kijkwijzer interactief en expressief voorlezen' zo gedetailleerd mogelijk kan invullen.

Wat indienen en wanneer?

- Breng het volledige verslag (verschillende onderdelen voor Didactiek, Pedagogiek en Nederlands) mee naar de les die volgt op de observatiedag van 13 oktober 2026.
- Breng de volgende documenten mee naar de voorbereiding van de voorleesstage op donderdag 15 oktober 2026:
 - o De ingevulde 'Kijkwijzer interactief en expressief voorlezen' (= verslag van de voorleesactiviteit door de mentor)
 - o Een eerste versie van de 'Voorleesfiche interactief voorlezen' van je eigen voorleesactiviteit. (Lees het verhaal / verhaalfragment enkele keren hardop. Denk na over de verhaallijn en de belangrijkste personages. Neem ook twee recensies door en bedenk al enkele vragen die je voor, tijdens en na het voorlezen kan stellen. Noteer ze alvast in de voorleesfiche).
- Post het volledige verslag in LINK, en dit ten laatste op 20 oktober 2026.
- Geef het volledige verslag de volgende naam: NAAM.VOORNAAM_Kijkwijzer_13oktober2026

Interactief voorlezen

Deze kijkwijzer interactief voorlezen kan helpen om een interactief voorleesmoment onder de loop te nemen. Geef aan op een schaal van 1 t.e.m. 5 in welke mate de effectieve kenmerken van een les interactief voorlezen van toepassing zijn (1 = helemaal niet waar, 2: eerder niet waar, 3: soms waar / soms niet waar, 4: eerder waar en 5: helemaal waar). Plaats voor letterlijke citaten is voorzien in het witte vak.

Bron: 'Kijkwijzer interactief voorlezen' (uitgebreide uitleg per kenmerk), na registratie gratis te downloaden op iedereenleestacademie.be

A. Faseer het voorleesmoment	1	2	3	4	5	nvt
B. Bespreek samen de eigenschappen van het boek						
C. Stel open vragen						
D. Help de kinderen door extra vragen te stellen en tips te geven						

E. Ga dieper in op de inhoud van de tekst						
F. Sta stil bij nieuwe woorden en uitdrukkingen						
G. Bekijk samen aandachtig de afbeelding						
H. Geef positieve feedback en moedig de kinderen aan						
I. Gebruik de tekst om kinderen te laten vertellen en leg linken met hun leefwereld						

EXPRESSIEF VOORLEZEN. Markeer wat van toepassing is.

Intonatie en lichaamstaal ondersteunen of versterken de inhoud van de tekst of boodschap, bv. door het uitdrukken van de emoties van de personages of het inlassen van een pauze bij een spannend moment.

Taalgebruik	Het criterium taalgebruik voldoet niet aan de drie onderstaande criteria en is van volstrekt onvoldoende kwaliteit of het criterium taalgebruik is niet aanwezig. Er kan niet worden afgeleid of de competenties werden bereikt.	Het criterium taalgebruik voldoet niet aan de drie onderstaande criteria; er werd/werden maar één of twee criterium/criteria bereikt.	Het criterium taalgebruik voldoet aan de onderstaande criteria en is van voldoende kwaliteit.	Het criterium taalgebruik voldoet aan de onderstaande criteria en is van goede/uitzonderlijke kwaliteit.
Criteria taalgebruik: ▪ Mijn woordenschat en grammaticale constructies zijn standaardtalig. ▪ Ik gebruik een rijke woordenschat en varieer in zinsbouw. ▪ Ik vermijd clichés en stopwoorden.				
Articulatie	Het criterium articulatie voldoet niet aan de vier onderstaande criteria en is van volstrekt onvoldoende kwaliteit of het criterium articulatie is niet aanwezig. Er kan niet worden afgeleid of de competenties werden bereikt.	Het criterium articulatie voldoet niet aan de vier onderstaande criteria; er werd/werden maar één of twee criterium/criteria bereikt.	Het criterium articulatie voldoet niet aan de vier onderstaande criteria; er werden drie criteria bereikt.	Het criterium articulatie voldoet aan de onderstaande criteria en is van goede/uitzonderlijke kwaliteit.
Criteria articulatie: ▪ De medeklinkers zijn correct gearticuleerd (in het bijzonder: r, s, sch, g, h). ▪ De klinkers en tweeklanken zijn correct gearticuleerd (in het bijzonder: ei/ij, ui, au). ▪ De begin- en eindklanken worden niet ingeslikt. ▪ Alle lettergrepen worden helder gearticuleerd.				
Expressie	Het criterium expressie voldoet niet aan de vier onderstaande criteria en is van volstrekt onvoldoende kwaliteit of het criterium expressie is niet aanwezig. Er kan niet worden afgeleid of de competenties werden bereikt.	Het criterium expressie voldoet niet aan de vier onderstaande criteria; er werd/werden maar één of twee criterium/criteria bereikt.	Het criterium expressie voldoet niet aan de vier onderstaande criteria; er werden drie criteria bereikt.	Het criterium expressie voldoet aan de onderstaande criteria en is van goede/uitzonderlijke kwaliteit.
Criteria expressie: ▪ Ik gebruik een passende intonatie. ▪ Ik hanteer een gepast volume (niet te luid en niet te stil). ▪ Ik hanteer een goed tempo (niet te snel en niet te traag). ▪ Ik gebruik spreektaal en geen schrijftaal.				
Lichaamstaal	Het criterium lichaamstaal voldoet niet aan de drie onderstaande criteria en is van volstrekt onvoldoende kwaliteit of het criterium lichaamstaal is niet aanwezig. Er kan niet worden afgeleid of de competenties werden bereikt.	Het criterium lichaamstaal voldoet niet aan de drie onderstaande criteria; er werd/werden maar één of twee criterium/criteria bereikt.	Het criterium lichaamstaal voldoet aan de onderstaande criteria en is van voldoende kwaliteit.	Het criterium lichaamstaal voldoet aan de onderstaande criteria en is van goede/uitzonderlijke kwaliteit.
Criteria lichaamstaal: ▪ Ik ben enthousiast en dynamisch; ik gebruik gebaren ter ondersteuning. ▪ Ik heb oogcontact met mijn doelgroep. ▪ Ik hou mijn zenuwen onder controle (vermijd tics zoals wiebelen, aan haar friemelen, ...).				

Bron: Bisschop, L.; Boderé A., Creyten, M. & Van Kerckhove, A. (2020) *Evaluatiefiche spreken*. Aalst: Odisee.

Bijlage pedagogiek:

Hieronder vind je een uitgewerkt voorbeeld.
Het observatieschema vind je op de volgende pagina.

Uitgewerkt voorbeeld:			
Gepast non-verbaal gedrag inzetten	JA	SOMS	NEE
De leerkracht past zijn non-verbaal gedrag aan waar nodig (bijvoorbeeld: fysieke nabijheid tot de leerling, gezichtsuitdrukkingen, oogcontact, stemgebruik en intonatie).	x	..	..
Beschrijf kort wat je precies observeerde: <i>De leerkracht gaf een knuffel aan een leerling die huilde toen mama vertrok.</i> <i>Aan de intonatie van de leerkracht kon je horen dat ze oprecht enthousiast was over wat de leerling vertelde, hij begon ook enthousiaster verder te vertellen. Ze paste ook haar gezichtsuitdrukking aan en bewoog bijvoorbeeld ook haar wenkbrauwen omhoog als hij iets vertelde wat ze nog niet wist.</i>			

Vaardigheid of strategie		Geobserveerd?		Bijkomende notities
Interesse tonen in de leerling		JA	SOMS	NEE
		..	..	..
De leraar toont interesse in een individuele leerling, door bijvoorbeeld vragen te stellen over zijn interesses, hobby's, leefwereld...				
Eén-op-één tijd doorbrengen		JA	SOMS	NEE
		..	..	..
De leraar brengt tijd door met een individuele leerling. Let op: het gaat hierbij niet om het uitleggen van leerstof, feedback geven..., de interactie is gericht op het leren kennen van de leerling en bouwen aan een relatie met deze leerling.				
Positieve begroetingen en afscheid(srituelen) voor de individuele leerling		JA	SOMS	NEE
		..	..	..
De leraar begroet de individuele leerling (bv. aan het begin van de dag, na een pauze) of neemt persoonlijk afscheid.				
(Noot: indien geen 'start' of 'einde' plaatsvindt tijdens je observatie, is het mogelijk dat je geen begroetingen of afscheid(srituelen) kan observeren.)				
Gepast non-verbaal gedrag inzetten		JA	SOMS	NEE
		..	..	..

De leraar past zijn non-verbaal gedrag aan waar nodig (bijvoorbeeld: fysieke nabijheid tot de leerling, gezichtsuitdrukkingen, oogcontact, stemgebruik en intonatie).					
Bevestigen en benoemen van emoties en intenties van de leerling	JA ..	SOMS ..	NEE ..	Beschrijf kort wat je precies observeerde:	
De leraar ondersteunt de leerling in het benoemen van emoties/intenties of bevestigt de emoties/intenties van de leerling.					
<i>(Noot: perspectief nemen gaat hieraan vooraf. De leraar moet eerst het perspectief van de leerling in nemen om zich bewust te zijn van de emoties/intenties van de leerling.)</i>					

- Overloop samen met je medestudent (dezelfde stageklas) de voorbeelden die je in het observatieschema noteerde.

Selecteer voor elke vaardigheid/strategie een 'good practice' en noteer hieronder.

Vaardigheid of strategie	Good practice
Interesse tonen in de leerling	
Eén-op-één tijd doorbrengen	
Positieve begroetingen en afscheid(s)rituelen) voor de individuele leerling	
Gepast non-verbaal gedrag inzetten	
Bevestigen en benoemen van emoties en intenties van de leerling	

- Individuele reflectie

Welke van deze good practices zou je graag zelf eens uitproberen op stage?

Noteer hieronder één voorbeeld. Beschrijf waarom je dit een interessante handeling of strategie vindt, waarom je dit wilt gebruiken en hoe je dit concreet zou kunnen toepassen op je volgende stage.

Voorbeeld:

WAT?

WAAROM?

HOE TOEPASSEN?

PRAKTIJK 1	
KIJKWIJZER: 'MEDIA EN AANSCHOUWELIJKHEIDSPRINCIPE' EN 'WERELDORIËNTATIE'	
OPO ONTWIKKELEN EN LEREN - DEEL: DIDACTIEK LUK: IK ANALYSEER EN BEARGUMENTEER DE VERSCHILLENDE COMPONENTEN VAN EEN DIDACTISCH MODEL OPO WERELDORIËNTATIE LUK: IK VERANTWOORD DE KEUZE VAN BESTAAND DIDACTISCH MATERIAAL IN LEERACTIVITEITEN, MET BETREKKING TOT DE LEERINHOUDEN UIT DE DOMEINEN VAN WETENSCHAPPEN EN TECHNIEK EN MENS EN MAATSCHAPPIJ, VANUIT EEN KRITISCHE HOUDING.	
Doelstellingen van de opdracht	
Ontwikkelen en leren (didactiek): - Een beeld krijgen van het belang van het aanschouwelijkheidsprincipe (+ werkelijkheidsnabijheid) als didactisch principe tijdens het lesgeven. - De waarde van het gebruik van media in het onderwijs waarmee tegemoetgekomen wordt aan het aanschouwelijkheidsprincipe kunnen omschrijven. Wereldoriëntatie: - Gericht observeren van een les wereldoriëntatie. - Enkele typische leermiddelen voor een specifiek leerjaar benoemen.	
Vooraf	
Ontwikkelen en leren (didactiek): - In het hoorcollege Ontwikkelen & leren (didactiek) voorafgaand aan dit observatiemoment in de stageklas werd ingegaan op het hoofdstuk 'Didactische principes voor een krachtige leeromgeving'. - In de cursus Ontwikkelen & leren (didactiek) kan je het hoofdstuk 'Didactische principes voor een krachtige leeromgeving' lezen. Ook de bijhorende PowerPointpresentatie kan je doornemen.	
Participerend observeren - media en aanschouwelijkheidsprincipe	
We bekijken de rol van <i>media als middel</i> van naderbij. Media of onderwijsleermiddelen zijn alle didactische middelen die de leraar en de leerlingen gebruiken tijdens het leerproces in functie van het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen. De meerwaarde van het gebruiken van goed gekozen media betreft het feit dat leerlingen kunnen waarnemen. De leerinhoud wordt <i>aanschouwelijk</i> gemaakt, concreet voorgesteld wat helpt bij het verwerken ervan. We denken dan bijvoorbeeld aan het (digi)bord, prenten, foto's, (bord)boeken, een PowerPoint-presentatie, filmpjes en allerlei realistisch materiaal dat de leraar naar de klas meebrengt om de leerinhoud te concretiseren.	
Noteer het leergebied en deelleergebied. Omschrijf het lesonderwerp. Observeer aan de hand van onderstaande vragen hoe media ingezet worden tijdens de les: - Met welke media gaat de leerkracht aan de slag? - Met welke media gaan de leerlingen aan de slag? - Hoe zie je woord en beeld gecombineerd worden (dual coding)? Hoe wordt de leerinhoud dus geconcretiseerd? Wat doet de leerkracht precies en wat doen de leerlingen?	

Participerend observeren - wereldoriëntatie
- Is er een wero-hoek/-tafel/-muur aanwezig in de klas? Is dit in gebruik binnen het huidige thema? - Welke leermiddelen zijn aanwezig voor wereldoriëntatie (vb.: kaarten, tijdlijnen, posters, concreet materiaal)? - Hoe worden deze leermiddelen ingezet tijdens de les? - Wordt de directe leefomgeving betrokken bij de les? - Wordt er vertrokken vanuit de leefwereld van de kinderen? - Is er een link met het lesonderwerp en de periode van het jaar? Vb.: seizoensgebonden, donkere tijden, feestdagen...
Wat neem je mee naar de stageschool?
- deze kijkwijzer - pen en papier of laptop
Wat te doen/vragen aan de mentor vandaag?
Ontwikkelen en leren (didactiek): - Observeer, dus kijk en luister goed, zodat je de vragen in deze kijkwijzer kan beantwoorden. - Vraag waar en wanneer je leerlingen kan ondersteunen, helpen tijdens lessen. Zo krijg je alvast ook een beter zicht op het belang en het effect van het gepast gebruiken van media en het aanschouwelijkheidsprincipe. Wereldoriëntatie: - Wat is de link tussen de leermaterialen die je in de klas kan zien en het specifieke leerjaar? - Worden er leeruitstappen georganiseerd i.f.v. wero-thema's? - Gebruikt u leermethoden? Waarom wel/niet? Indien wel: op welke manier? Is er hierover een schoolafpraak?
Wat indienen en wanneer?
- Post dit verslag in LINK ten laatste op 27 oktober 2026. - Geef dit verslag de volgende naam: NAAM.VOORNAAM_Kijkwijzer_media en aanschouwelijkheidsprincipe_wereldoriëntatie_20oktober2026

3.1.5 Kijkwijzer 17 november 2026

PRAKTIJK 1
KIJKWIJZER: onderwijsactiviteit door mentor: godsdienst (sfeerschepping – Kijktafels) en Nederlands (mondelinge vaardigheden: luisteren, spreken en gesprekken voeren)
<u>OPO: GODSDIENST</u> LUK: IK ONTWERP VANUIT HET VAKDIDACTISCH KADER VOOR GOED GODSDIENSTONDERWIJS LESACTIVITEITEN VANUIT HET BASISSCHEMA VOOR LEERPROCESSEN RELIGIEUZE ONTWIKKELING, NL. SFEERSCHEPPING, VERKENNEN, VERDIEPEN, VERANKEREN. <u>OPO: NEDERLANDS</u> LUK: IK ILLUSTRER OP BASISNIVEAU VAKDIDACTISCHE KENNIS OVER DE PRINCIPES VAN KRACHTIG TAALONDERWIJS

Doelstellingen van de opdracht
<u>Godsdienst:</u> ☐ Opbouwen van vakdidactische expertise door observatie van en persoonlijke reflectie bij de godsdiensthoeke en kijktafel vanuit de visie van de katholieke dialogeschool. <u>Nederlands:</u> ☐ Opbouwen van vakdidactische expertise door observatie van een les mondelinge vaardigheden (luisteren, spreken en gesprekken voeren) van de mentor. De observatie gebeurt op basis van de aandachtspunten zoals beschreven in de bijlage ‘Kijkwijzer luisteren, spreken en gesprekken voeren’.
Vooraf
<u>Godsdienst:</u> ☐ De theoretische achtergrond vind je terug in de cursus: hoofdstuk 7 ‘Sfeerschepping, kijktafels en kijkdoozen’ tegen de achtergrond van de Spiritualiteit van het kind volgens Rebecca Nye (3.3. Spiritualiteit van het kind). <u>Nederlands:</u> ☐ De theoretische achtergrond vind je terug in het handboek Volop Taal (Deel 2, Hoofdstuk 2 ‘Luisteren, spreken en gesprekken voeren.’ vanaf blz. 158).
PARTICIPEREND OBSERVEREN GODSDIENST: KIJKTAFELS - SFEERSCHEPPING
- Bekijk aandachtig en met een open blik de godsdiensthoeke en de kijktafel en neem 3 – 5 foto’s. - Is er een onderscheid tussen de godsdiensthoeke en de kijktafel, of is het één geheel? - Komt het thema van de les aan bod op de kijktafel? Hoe herken jij het thema? - Wat vind je waardevol aan deze godsdiensthoeke en/of kijktafel? Wat zou je anders doen of toevoegen? - Welke christelijke symbolen en verwijzingen vind je terug? - (Hoe) wordt er rekening gehouden met de levensbeschouwelijke diversiteit in de klas?

PARTICIPEREND OBSERVEREN NEDERLANDS: LUISTEREN, SPREKEN EN GESPREKKEN VOEREN
<i>Zie geel gemarkeerde vragen in de 'Kijkwijzer luisteren, spreken en gesprekken voeren' (pagina 27-28).</i>
Wat te doen/vragen aan de mentor vandaag
<u>Godsdienst:</u> Indien nodig kan je de levensbeschouwelijke diversiteit van de klas bevragen bij de mentor.
Vooruitblik naar het volgende hoorcollege en/of leergroep
<u>Godsdienst:</u> Deze opdracht zal besproken worden in het volgend contactmoment en kan gebruikt worden bij de voorbereiding van de eigen kijktafel voor de stage. <u>Nederlands:</u> Deze opdracht zal besproken worden tijdens het eerstvolgende Start to Teach-moment Nederlands en wordt gebruikt voor de eigen les mondelinge vaardigheden (luisteren, spreken en gesprekken voeren).
Wat indienen en wanneer?
- Breng je verslag mee naar de les godsdienst/Nederlands die volgt op de observatiedag van 17 november 2026. - Post dit verslag in LINK ten laatste op 24 november 2026. - Geef dit verslag de volgende naam: NAAM.VOORNAAM_Kijkwijzer_17november2026

KIJKWIJZER: LUISTEREN, SPREKEN EN GESPREKKEN VOEREN

Aandacht voor impliciet en expliciet leren

- Besteed je tijdens (de voorbereidingsfase van) het luisteren en spreken expliciet aandacht aan strategiegebruik, taal- en woordkennis, voorkennis en attitudes?
- **Model je hoe leerlingen (verder) aan de slag moeten gaan met een luisteren en spreekactiviteit? Doe je hardop denkend voor hoe leerlingen strategieën en effectieve gesprekstechnieken kunnen inzetten? Bouw je geleidelijk je ondersteuning af, zodat leerlingen steeds zelfstandiger (verder) aan de slag gaan met spreek- en luisteractiviteiten?**
- Krijgen leerlingen meerdere kansen om hun mondelinge vaardigheden te verbeteren? Werk je voldoende cyclisch en cumulatief aan mondelinge vaardigheden in de loop van het schooljaar?

Kansen tot reflectie

- Zijn jouw instructie en ondersteuning gericht op de lesdoelen rond luisteren en spreken? Zijn de leerlingen zich bewust van de lesdoelen?
- **Maak je voldoende ruimte om samen met leerlingen te reflecteren over hoe ze het luisteren en spreken hebben aangepakt, zowel voor, tijdens als na het luisteren en spreken? Maak je daarvoor gebruik van vooraf gecommuniceerde criteria?**
 - a. Reflecteren leerlingen over hun eigen luisteren en spreken?
 - b. Reflecteren leerlingen over elkaars luister- en spreekproces?

KIJKWIJZER: LUISTEREN, SPREKEN EN GESPREKKEN VOEREN

(Inter)actief

- **Voorzie je tijd en ruimte om in interactie te gaan met leerlingen?**
- Geef je voldoende input tijdens interacties met leerlingen?
- Zet je jouw interactievaardigheden als leraar voldoende in om kwaliteitsvolle interacties met leerlingen te stimuleren (*rijk taalaanbod, taalfeedback, open denkvragen, responsieve luisterhouding*)?
- Lok je bij de leerlingen luisterbereidheid en spreekdurf uit?
- **Varieer je doordacht als je vragen stelt:** gesloten vragen, open vragen, denkvragen, doe-vragen en opinievragen tijdens luister- en spreekactiviteiten?
- Organiseer je krachtige werkvormen die peerinteractie uitlokken?
- **Voorzie je momenten waarop de leerlingen samen brainstormen over of feedback geven op elkaars luister- en spreekactiviteiten?**
- Is er een variatie aan werkvormen die leiden tot effectieve en exploratieve gesprekken? Ondersteun je deze gesprekken doelbewust (*afspraken, didactische tips*) zodat leerlingen hierin kunnen groeien?

Ondersteuning

- **Geef je voldoende feedback op taaluitingen van leerlingen** en zorgt jouw feedback ervoor dat ze beter gaan luisteren en spreken? Combineer je daarbij feedback, feed-up en feedforward?
- Geef je met regelmaat instructie op actie?
- Bouw je scaffolding in tijdens spreek- en luisteractiviteiten om leerlingen te ondersteunen met tijdelijke opstapjes?
- **Zorg je voor visuele of materiële ondersteuning die leerlingen kan helpen de boodschap beter te begrijpen of over te brengen?**
- Krijgen de leerlingen meerdere kansen om luisteren en spreken in een specifieke situatie te oefenen? Weten ze vooraf waarop ze moeten letten?
- Observeer je regelmatig de manier waarop leerlingen met elkaar gesprekken voeren, zodat je gericht kunt ondersteunen?
- Differentieer je, zodat de leerlingen de kloof kunnen overbruggen tussen het niveau waarop ze nu luisteren en spreken en het niveau van de lesdoelen? Voorzie je bijvoorbeeld spreekkaders, inspirerende zinnen of voorbeeldteksten?
- **Zorg je voor zowel individuele als klassikale ondersteuning tijdens het luister- en spreekproces door op allerlei manieren houvast te bieden** (*modeling, luister- en spreekkaders, strategiekaarten, bordschema, didactisch materiaal, werk- en groepeeringsvormen...*)

KIJKWIJZER: LUISTEREN, SPREKEN EN GESPREKKEN VOEREN

Positief-talige grondhouding

- Stimuleer je actief de spreekdurf en luisterbereidheid van leerlingen?
- Zijn leerlingen gemotiveerd om te luisteren en te spreken?
- Reik je veel oefenkansen voor luisteren en spreken aan in een veilige context? Weten leerlingen dat fouten maken mag?
- Geef je kinderen voldoende (denk)tijd om tot spreken te komen?
- Laat je leerlingen hun volledig talige repertoire inzetten om een boodschap beter te begrijpen of om inhoud te genereren?
- Zorg je voor een procesmatige opbouw van spreekactiviteiten?
- Geloof je in het groeipotentieel van elke leerling? Zorg je voor talige uitdagingen voor leerlingen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot goede sprekers en luisteraars?

Contextrijk

- Kies je luister- of spreekactiviteiten en pas je die aan op basis van input van de leerlingen?
- Creëer je een rijke context van waaruit leerlingen kunnen spreken of luisteren (door met je klas de wereld in te trekken of de wereld in je klas te brengen via beeldmateriaal, verhalen, het uitwisselen van ervaringen).
- Roep je voorkennis op en breid je die uit vóór leerlingen luisteren of spreken? Zorg je met andere woorden voor een gedeelde basis aan kennis als vertrekpunt?
- Werk je met rijke teksten en materialen om leerlingen te inspireren bij het luisteren en spreken?
- Zorg je zelf voor een rijk taalaanbod en maak je dat begrijpelijk door visuele en talige context te bieden?

Functioneel

- Zorg je voor functionele spreek- en luisteractiviteiten waarbij leerlingen toewerken naar een relevant of concreet doel?
- Of maak je het luisteren en/of spreken betekenisvol door te vertrekken vanuit leefwereld, ervaringen, interesses, prikkelende vragen...?
- Weten de leerlingen waarom en naar wie ze luisteren en waarom en voor wie ze spreken?
- Organiseer je verschillende soorten gesprekken onder leerlingen: discussie, brainstorm, probleemoplossend gesprek...?
- Krijgen leerlingen steeds meer inzicht in hoe je anders luistert en spreekt naargelang de situatie en het doel dat je voor ogen hebt en welke soorten (mondelinge) 'teksten' er zijn?

3.1.6 Kijkwijzer 1 december 2026

PRAKTIJK 1
KIJKWIJZER: 'onderwijsactiviteit door mentor: muzische vorming en wiskunde'
OPO WISKUNDE 1 DEEL: LESOPBOUW WISKUNDE LUK: IK ONTWERP ZELFSTANDIG FUNCTIONELE EN MOTIVERENDE LEERMIDDELEN EN -ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT WISKUNDE, VOLGENS DE DIDACTISCHE KRACHTLIJNEN. IK ONTWERP ZELFSTANDIG FUNCTIONELE, GESTRUCTUREERDE EN INHOUDELIJK RIJKE BORDSCHEMA'S MET BETREKKING TOT WISKUNDE, VOLGENS DE DIDACTISCHE KRACHTLIJNEN. IK VERANTWOORD DE KEUZE VAN BESTAAND DIDACTISCH MATERIAAL IN LEERACTIVITEITEN, MET BETREKKING TOT WISKUNDE VANUIT EEN KRITISCHE HOUDING EN KAN DIT INDIEN NODIG AANPASSEN, WAT LEIDT TOT HET VERBETEREN VAN DE LEERERVARING EN HET BEREIK VAN LEERDOELEN.
Doelstellingen van de opdracht
- Kritisch en gericht kijken naar de opbouw (inleiding – midden – slot) van een wiskundeles. - De didactische opbouw van een wiskundeles (CSA) herkennen. - Een bordschema kritisch analyseren. - Zicht krijgen op de didactische materialen die aanwezig zijn in de klas.
Vooraf
- De didactische opbouw van een wiskundige les, rekening houdend met inleiding, midden, slot en CSA kwam in het OPO Wiskunde 1 aan bod. - Meetkundige inhouden rond ruimtelijke oriëntatie kwamen in het OPO Wiskunde 1 aan bod.
Participerend observeren: observeer een les wiskunde
- Noteer wat er aan bod komt in de verschillende lesfases: - o Inleiding: hoe wordt het lesonderwerp ingeleid / hoe worden de leerlingen gemotiveerd? - o Kern: Hoe wordt de lesinstructie gegeven (klassikaal, in groepjes ...)? ▪ Hoe verloopt de inoefenfase (klassikaal, groepswerk, jufgroep, gebruik van extra (hulp)middelen,...)? - o Slot: Is er een slot aanwezig in de les? Hoe wordt de les afgesloten? Op welke manier controleert de leerkracht of de lesinhoud beheerst wordt door de leerlingen? - Hoe zie je het CSA-principe terugkomen in de les? - Maakt de leerkracht gebruik van een samenvattend bordschema? Zo ja, schrijf dit dan over. - Welke specifieke wiskundetaal wordt er gebruikt door de leerkracht?
Vooruitblik naar de STT

Tegen de STT moeten de studenten nadenken over de volgende vragen: - Wat neem je mee uit de opbouw van de geobserveerde les wiskunde? - Welke zaken neem je mee naar je eigen oefenles, waarom? - Welke zaken zou je ander aanpakken, waarom?
Wat neem je mee naar de stageschool?
- deze kijkwijzer - pen en papier of laptop
Wat te doen/vragen aan de mentor vandaag?
- Welk didactisch materiaal is er aanwezig in de klas/op school? - Welk didactisch materiaal wordt er regelmatig gebruikt in de klas? - Op welke manier controleert de leerkracht of de inhoud beheerst zijn door de leerlingen?
Wat indienen en wanneer?
- Breng dit verslag mee naar het STT-moment op 3 december 2026. - Post dit verslag in LINK ten laatste op 8 december 2026. - Geef dit verslag de volgende naam: NAAM.VOORNAAM_Kijkwijzer_wiskunde_1december2026

OPO MUZISCHE VORMING 1

DEEL: BEELD, MUZIEK, DRAMA, DANS (EN MEDIA)

LUK:

- IK BEARGUMENTEER DE WAARDE EN DE FUNDAMENTEN VAN MUZISCHE VORMING VANUIT DE PRINCIPES EN HET BELANG VAN EEN HARMONISCHE PERSOONLIJKHEIDSONTWIKKELING, EEN PERSOONSVORMENDE AANPAK.
- IK VERKEN EN HERKEN DE TAAL VAN DE KUNSTEN ZIJNDE DE BOUWSTENEN OF VORMGEVINGSELEMENTEN EIGEN AAN ELKE KUNSTDICIPLINE OF DOMEIN.
- IK DRUK MIJ UIT OP CREATIEVE WIJZE DOOR GEBRUIK TE MAKEN VAN DIVERSE MUZISCHE TALEN.
- IK VERKEN DE BOEIENDE WERELD VAN KUNST & CULTUUR.

Doelstellingen van de opdracht

- Kritisch en gericht kijken naar de opbouw (motiverende instap - opwarming – verkennen – verdiepen – eindopdracht – toonmoment- nabespreking) van een les muzische vorming.
- De aan bod gekomen muzische domeinen en bijhorende bouwstenen ontdekken en benoemen.
- De vijf kwaliteitscriteria (creativiteit, betrokkenheid, kunstzinnig aspect, procesmatig en grondhouding) van een les muzische vorming herkennen.

Vooraf

De muzische domeinen en bijhorende bouwstenen, de kwaliteitscriteria van een les muzische vorming en lesopbouw werden beginnend verkend tijdens het OPO muzische vorming 1.

Participerend observeren: observeer een les muzische vorming

1. Welke stappen nam de leerkracht om te komen tot de muzische eindopdracht? Noteer de verschillende stappen.

2. Vanuit de kwaliteitscriteria:

Creativiteit (verbeelding): Op welke manier kunnen de leerlingen hun eigen, creatieve invulling geven?

Betrokkenheid: Doet deze activiteit iets met de beleving van de leerlingen? Hoe hebben de leerlingen de activiteit ervaren? Noteer enkele reacties van kinderen.

Kunstzinnig aspect: Wordt er gewerkt met een kunstenaar/kunstvorm? Zo ja, welke?

Procesmatig:

Hoe werd er naar de eindopdracht toegewerkt? Noteer de voorbereidende stappen.

Is er ruimte tot samenwerken en overleg?

Muzische grondhouding: welke drie woorden passen volgens jou het best bij dit lesmoment? Vertel waarom.

Speels – onbevangen – ontdekken – experimenteren – kopiëren - origineel – stereotiep – stapsgewijs – productgericht – ontroerend - ...

Vooruitblik naar de STT

- Formuleer een antwoord op bovenstaande vragen en breng dit verslag mee naar het STT-moment op 3 december 2026.

Wat neem je mee naar de stageschool?
- deze kijkwijzer - pen en papier of laptop
Wat te doen/vragen aan de mentor vandaag?
- Komen tijdens lessen muzische vorming de muzische domeinen meestal apart of geïntegreerd aan bod? - Welk didactisch materiaal is er aanwezig in de klas/op school? - Welk didactisch materiaal wordt er regelmatig gebruikt in de klas?
Wat indienen en wanneer?
- Breng dit verslag mee naar het STT-moment op 3 december 2026. - Post dit verslag in LINK ten laatste op 8 december 2026. - Geef dit verslag de volgende naam: NAAM.VOORNAAM_Kijkwijzer_muzischevorming_1december2026

3.1.7 Kijkwijzer 14 december 2026

Voor dit observatiemoment is er geen kijkwijzer voorzien. De studenten geven vandaag een les muzo of wiskunde in de klas.

4 Onderwijsactiviteiten door mentor (met bijhorende didactische fiches)

4.1 Toelichting onderwijsactiviteit door mentor

Doorheen het eerste semester worden verschillende onderwijsactiviteiten gegeven door de mentoren. Op elke oefenschool komen de volgende onderwijsactiviteiten aan bod:

- Onderwijsactiviteit instructies geven en vragen stellen (6/10)
- Onderwijsactiviteit voorlezen (13/10)
- Onderwijsactiviteit wereldoriëntatie (20/10)
- Onderwijsactiviteit Nederlands (luisteren en spreken) en/of godsdienst (17/11)*
- Onderwijsactiviteit wiskunde (meetkunde) en/of muzo (1/12)*

**We zouden het heel fijn vinden als de mentor minstens één onderwijsactiviteit binnen één van deze leergebieden zou kunnen geven, en waar mogelijk beide. Indien het lukt om bijvoorbeeld op dezelfde dag zowel een les Nederlands als een les godsdienst te voorzien, zou dat een mooie meerwaarde betekenen voor de observaties van onze studenten.*

Zo'n onderwijsactiviteit (gegeven door de mentor) kan doorgaan in één klas, gegeven door één mentor (waarbij alle studenten tegelijkertijd dezelfde les observeren), of in verschillende klassen. De precieze manier van werken gebeurt in samenspraak met de verschillende mentoren.

De studenten observeren deze onderwijsactiviteit aan de hand van een kijkwijzer (zie bovenstaande). Na elke onderwijsactiviteit volgt een nabespreking en microteaching (= inoefening door de studenten) op de hogeschool. Vervolgens geven de studenten zelf zo'n les op de oefenschool, in hun eigen stageklas.

Vanuit de hogeschool bieden wij didactische fiches aan zodat de mentoren bij de opbouw van hun onderwijsactiviteit kunnen nagaan waarop wij binnen de hogeschool de nadruk leggen. De verschillende didactische fiches kan je hieronder per (deel)leergebied terugvinden.

4.2 Didactische fiches

4.2.1 Didactische fiche instructies geven en vragen stellen

PRAKTIJK 1 – DIDACTISCHE FICHE: 'INSTRUCTIES GEVEN' en 'VRAGEN STELLEN'

OPO ONTWIKKELEN EN LEREN

DEEL: DIDACTIEK

LUK: IK ANALYSEER EN BEARGUMENTEER DE VERSCHILLENDE COMPONENTEN VAN EEN DIDACTISCH MODEL

Doelstellingen bij onderdeel 'instructies geven' en 'vragen stellen' (cf. Kijkwijzer voor de student)

- Het belang van duidelijke instructies en het stellen van gerichte vragen inzien.
- Enkele kenmerken van 'goede instructies' en 'gerichte vragen' in kaart brengen.
- Enkele functies die het stellen van vragen kunnen vervullen, opmerken.

- Instructies herkennen als één van de didactische werkvormen met name een aanbiedende werkvorm. - Een beeld krijgen van de manier waarop instructies worden gegeven bij het realiseren van een krachtige leeromgeving.
Achtergrondinformatie bij didactische onderdelen 'vragen stellen' en 'instructies geven'
We focussen tijdens deze observatie op vragen stellen en instructies geven. Er wordt vastgesteld dat het stellen van goede vragen essentieel is voor wat een leerkracht met een instructie wil bereiken. Een leraar die goede vragen stelt, zet de leerlingen aan tot na- en meedenken, tot creatief denken, zorgt ervoor dat voorkennis gemobiliseerd wordt, komt te weten of de gegeven instructie begrepen is. Wat 'didactische werkvormen' betreft, wordt in het eerste semester ingezoomd op de cursief aangeduide vormen. De andere komen in het tweede semester aan bod. - aanbiedende werkvormen: <i>instructie, demonstreren, doceren, uitleggen, vertellen</i> - gespreksvormen: <i>onderwijsleergesprek (OLG) en vragen stellen</i>, klasgesprek, leergesprek, discussie - opdrachtsvormen: groepswork, individuele opdracht, huiswerk, spreekbeurt, rollenspel en simulatiespel. Meer specifiek in een OLG zorgt een leerkracht ervoor dat de leerlingen stap voor stap tot inzicht komen in de leerinhoud door gerichte vragen te stellen. Bepaalde vraagtechnieken zijn hierbij dan ook heel belangrijk.
Participerend observeren: vragen stellen
De studenten observeren de onderwijsactiviteiten van de leerkracht (gedrag dat de leerkracht stelt) en de leeractiviteiten van de leerlingen (gedrag dat de leerlingen stellen). Ze trachten aan de hand van onderstaande vragen kenmerken van het stellen van goede vragen te achterhalen. Richtvragen bij 'vragen stellen': - Wat doet de leerkracht voor er overgegaan wordt tot het stellen van een vraag? (Wordt het stil in de klas; hoe verkrijgt de leerkracht die stilte? Hoe vraagt de leraar de aandacht van alle leerlingen?) - Wat doet de leerkracht na het stellen van een vraag? (Krijgen de leerlingen denktijd? Wordt de vraag herhaald? Worden meerdere vragen na elkaar gesteld? Wordt de vraag visueel ondersteund?) - Op welke manier worden alle leerlingen uitgenodigd om over de gestelde vraag na te denken? - Hoe gaat de leerkracht om met het antwoord dat gegeven wordt op de gestelde vraag? (bevestigen, aanvullen, bijsturen, herhalen, doorvragen, herformuleren, doorspelen naar iemand anders?) - Hoe reageert de leerkracht op een foutief antwoord dat gegeven wordt?
Participerend observeren: functies van vragen stellen
De studenten proberen enkele functies die het stellen van vragen kunnen vervullen te ontdekken zoals: 1 activeren van kennis uit het korte termijn- of lange termijngeheugen 2 het expliciteren en toegankelijk maken van alledaagse of wetenschappelijke kennis 3 het verhelderen van de resultaten van de gemaakte opdrachten (antwoorden, oplossingen, uitwerkingen, keuzes) zodat ze voor iedereen duidelijk zijn en daardoor bespreekbaar worden

- 4 het verkrijgen van een zo volledig mogelijk beeld van de door de leerlingen gevolgde aanpak en werkwijze om te zien of deze de leerstof begrepen hebben of om het ontdekken van regels, procedures, werkwijzen door de leerlingen te bevorderen
- 5 het mogelijk maken van gerichte terugkoppeling
- 6 het corrigeren van ongewenst gedrag door 'storende' of 'afwezige' leerlingen een vraag voor te leggen waardoor zij weer meedoen
- 7 het stimuleren van productief denken

De studenten dienen enkele letterlijke instructies die de leerkracht formuleert te noteren waaraan ze één van de hogergenoemde functies koppelen.

Participerend observeren: instructies geven

Door middel van instructies geeft de leraar aan wat de leerlingen moeten doen, hoe ze iets moeten doen, aanpakken of uitvoeren en wanneer dat moet gebeuren. De leraar geeft hier uitleg over aan de leerlingen. Pas wanneer een instructie helder en duidelijk geformuleerd wordt, kunnen de leerlingen gericht aan de slag gaan.

De studenten observeren hoe de leerkracht instructies geeft a.d.h.v. de volgende vragen:

- Wat doet de leerkracht voor er overgegaan wordt tot het formuleren van een instructie? (Wordt er gewacht tot het volledig stil is? Wordt de aandacht van alle leerlingen verkregen; hoe?)
- Wat kenmerkt de instructie? (kort, bondig, helder, volledig, eenvoudig i.p.v. meervoudig?)
- Wat doen de leerlingen nadat de instructie gegeven is?
- Hoe controleert de leerkracht of de gegeven instructie begrepen is door de leerlingen?
- Wat kan je zeggen over de rol van de leraar bij het geven van instructies? (uitleggen, leerinhoud in stapjes aanbieden, vragen stellen, modelling?)

PRAKTIJK 1 - DIDACTISCHE FICHE NEDERLANDS (INTERACTIEF VOORLEZEN) (*)

Aandachtspunten bij het lesverloop van een les interactief voorlezen

De verschillende fases (voor / tijdens / na het voorlezen) zijn herkenbaar en duidelijk aanwezig in het voorleesmoment:

FASE 1: VOOR HET VOORLEZEN

Tijdens deze fase bereidt de leerkracht de leerlingen voor op wat komt: een heerlijk voorleesmoment. De leerkracht oriënteert de leerlingen op de tekst en geeft indien nodig extra informatie, kennis van de wereld en woordenschat mee die de leerlingen nodig hebben om de tekst in fase 2 te begrijpen. Dit kan op verschillende manieren:

- De kaft of een centrale prent beschrijven.
- De titel, auteur en illustrator bespreken.
- Stilstaan bij enkele woorden of uitdrukkingen die belangrijk zijn om de tekst te begrijpen.
- De leerlingen voorspellingen laten maken.
- Relevante voorwerpen meebrengen die de leerlingen kunnen bespreken.
- Met de leerlingen het leesdoel en hun verwachtingen over de tekst bespreken.
- ...

FASE 2: TIJDENS HET VOORLEZEN

Tijdens deze fase leest de leerkracht de tekst voor, terwijl hierover (kort) in gesprek wordt gegaan. Dit kan op verschillende manieren:

- Samen betekenis geven aan woorden en uitdrukkingen.
- De illustraties bespreken.
- De leerlingen naar verbanden laten zoeken in de tekst.
- De leerlingen naar verbanden laten zoeken tussen de tekst en hun leefwereld.
- ...

FASE 3: NA HET VOORLEZEN

Tijdens deze fase houdt de leerkracht een korte nabespreking. Hij / zij gaat daarbij na of de leerlingen de tekst goed begrepen hebben, de nieuwe woorden en uitdrukkingen correct hebben opgepikt, welke elementen hen zijn opgevallen of bijgebleven... Dit kan op verschillende manieren:

- Samen met de leerlingen terugblikken op het leesdoel.

- Dieper ingaan op de inhoud en de vorm van de tekst. - Kansen creëren om nieuwe woorden actief te gebruiken. - Spreken over gevoelens die de tekst bij de leerlingen losmaakt. - Inzoomen op bepaalde thema's uit de tekst. Een nabespreking biedt kansen voor anders moeilijker bespreekbare thema's zoals doodgaan, pesten, gescheiden ouders... - Terugblikken op de voorspellingen die de leerlingen vooraf maakten. - Linken leggen met de actualiteit of de bredere leefwereld van de leerlingen. - ...
Kwaliteitscriteria / effectieve kenmerken voor een les interactief voorlezen
- De leerkracht bespreekt samen met de leerlingen de eigenschappen van het boek. - De leerkracht stelt open vragen. - De leerkracht helpt de leerlingen door extra vragen te stellen en tips te geven. - De leerkracht gaat dieper in op de inhoud van de tekst. - De leerkracht staat stil bij nieuwe woorden en uitdrukkingen. - De leerkracht bekijkt samen met de leerlingen de afbeeldingen aandachtig. - De leerkracht geeft positieve feedback en moedigt de leerlingen aan. - De leerkracht gebruikt de tekst om de leerlingen te laten vertellen en linkers te leggen met hun leefwereld. (Zie ook de 'Kijkwijzer interactief en expressief voorlezen' op pagina 15-16 van deze Leidraad).
Richtinggevende vragen voor de nabespreking van een onderwijsactiviteit interactief voorlezen
- Hoe is de beginsituatie (opstelling van de leerlingen, klasschikking, frequentie voorleesmomenten...)? - Kwamen de verschillende fases voldoende aan bod? Op welke manier? - Was het gekozen boek aangepast aan de interesses van de leerlingen? - Wat deed de leerkracht om het verhaal expressief te brengen?

Ter info: de studenten gebruiken de 'Voorleesfiche interactief voorlezen' (zie bijlage hieronder) om hun eigen voorleesactiviteit voor te bereiden.

(*) Bron: 'Met interactief voorlezen naar krachtig leesonderwijs' - www.iedereenleestacademie.be

VOORLEESFICHE**BEGINSITUATIE****WANNEER LEES IK VOOR?**

Hoeveel tijd heb ik voor het voorleesmoment? Welk moment van de dag kies ik? Kies ik een vast moment?

WAAR LEES IK VOOR?

Kan ik de ruimte aanpassen? Welke mogelijkheden heb ik?

WAAROM LEES IK VOOR?

Welk(e) doel(en) wil ik bereiken met dit voorleesmoment?

WAT LEES IK VOOR (TITEL)?

Welke tekst heb ik nodig om de doelen te bereiken? Waarom kies ik voor deze tekst?

AAN WIE LEES IK VOOR?

Aan hoeveel leerlingen zal ik voorlezen? Welke leeftijd? Wat is de samenstelling van de groep? Welke voorkennis hebben ze? Wat zijn hun interesses? Welke differentiatienoden zijn er? Hoe kan ik aan deze noden tegemoetkomen?

AANPAK INTERACTIEF VOORLEESMOMENT

Een interactief voorleesmoment bestaat uit **drie fasen**. Om je grondig voor te bereiden op het gehele voorleesmoment, is het belangrijk na te denken over de vormgeving van elke fase. Aandacht voor de tips kan hierbij helpen. Schrijf bij de tips **enkele aandachtspunten of vragen** die je gedurende deze fase kan gebruiken. Elke tip hoeft **niet** noodzakelijk in elke fase aan bod te komen. **Kies** in functie van jouw doelen, tekst... jouw voorleesmoment.

VOOR HET LEZEN

De nadruk ligt op de voorbereiding en oriëntatie op de tekst. Dit kan door bijvoorbeeld voorspellingen te maken, de centrale prent of de kaft te bespreken, samen het leesdoel te bespreken... Houd hierbij rekening met de kenmerken van interactief voorlezen.

- Ik bespreek deze eigenschappen van het boek.
- Ik stel deze open vragen.
- Ik ga in op deze inhoud.
- Ik sta stil bij deze woorden en uitdrukkingen.
- Ik ga in op deze afbeelding(en).

Het voorleesmoment wordt in grote mate bepaald in **interactie**. Deze voorbereiding biedt een houvast voor alle tips, maar heb tijdens het voorleesmoment zeker ook **aandacht** voor andere elementen die doorheen de interactie relevant blijken.

TIJDENS HET LEZEN

Cruciaal bij deze fase is het vinden van een evenwicht tussen de flow van de tekst en ruimte voor inbreng van de voorlezer én de kinderen. Het voorleesdoel voor ogen houden en een sterke voorbereiding (zoals het noteren van mogelijke vragen bij bepaalde illustraties, woorden enz.) kunnen hierbij helpen. **Houd hierbij rekening met de kenmerken van interactief voorlezen.**

- Ik bespreek deze **eigenschappen** van het boek.
- Ik stel deze **open vragen**.
- Ik ga in op deze **inhoud**.
- Ik sta stil bij deze **woorden en uitdrukkingen**.
- Ik ga in op deze **afbeelding(en)**.

De volgende effectieve kenmerken van interactief voorlezen zijn moeilijker voor te bereiden, maar verdienen zeker ook jouw aandacht tijdens de verschillende fases van het voorlezen:

Help de kinderen door **extra vragen** te stellen en **tips** te geven.

Geef **positieve feedback** en moedig de kinderen aan.

Gebruik het verhaal om de kinderen **zelf** te laten vertellen.
Leg **linken** met hun **eigen leefwereld**.

NA HET LEZEN

Hoewel deze fase vaak overgeslagen wordt, is het zeer belangrijk om ruimte te laten voor de nabespreking. Deze kan op zeer diverse manieren vorm krijgen. Er kan verder ingegaan worden op de inhoud, thema's of gevoelens bij het verhaal, aangehaalde woordenschat enz. Houd hierbij rekening met de kenmerken van interactief voorlezen.

- Ik bespreek deze eigenschappen van het boek.
- Ik stel deze open vragen.
- Ik ga in op deze inhoud.
- Ik sta stil bij deze woorden en uitdrukkingen.
- Ik ga in op deze afbeelding(en).

REFLECTIE

HOE VERLIEP DIT VOORLEESMOMENT?

Wat viel er mij op tijdens dit moment? Wat verliep er goed? Wat verliep niet zoals verwacht/gepland?

WAAROM VERLIEP IETS GOED/MINDER GOED?

Welke redenen kan ik bedenken? Zijn deze organisatorisch van aard? Kan ik mij hierop voorbereiden?

VOLGENDE KEER...

Wat neem ik mee uit dit voorleesmoment?

DIT DOE IK VOLGENDE KEER WEER

DIT DOE IK VOLGENDE KEER ANDERS...EN OP DEZE MANIER

Probeer een concrete invulling te geven aan het alternatief.

Illustraties, copyright ©2022, Karolien Vanderstappen. Deze voorleesfiche is ontwikkeld voor het pilootproject #iedereenvoorlezen ©2022 in het kader van de actieagenda van het Leesoffensief en met steun van de Vlaamse Overheid, Departement Onderwijs en Vorming.

4.2.3 Didactische fiche wereldoriëntatie

PRAKTIJK 1
DIDACTISCHE FICHE WERELDORIËNTATIE

Aandachtspunten bij het lesverloop van een les wereldoriëntatie

Algemeen:

Een geïntegreerde les wereldoriëntatie met focus op één of twee domeinen waarbij de andere domeinen ondersteunend aanwezig zijn (werkelijkheid benaderen zoals we die ervaren).

Belangrijke aandachtspunten:

- Aandacht voor het aanschouwelijkheidsprincipe:
 - In de wereld stappen (vaak buiten de schoolpoort): leerwandeling, uitstap, bezoek brengen aan, de natuur opzoeken... Omgevingskansen, de directe leefomgeving, benutten.
 - De wereld naar binnen brengen: personen uitnodigen, concreet materiaal (/organisme indien mag) meebrengen, inleefspel, actualiteit...
 - De wereld tonen: boeken, tijdschriften, prenten, digitale content, video's, demotafel...
- Aandacht voor het activeringsprincipe:
 - Lln. zintuigelijk laten prikkelen: kijken, horen, voelen, ruiken, proeven... Hun intrinsieke motivatie om de wereld te verkennen aanwakkeren.
 - Concrete ervaringen laten opdoen, laten beleven.
 - Transfer maken tussen praktijk en theorie, actie en synthese.
- Leerinhouden selecteren (i.f.v. het vooropgestelde doel) en vertalen naar het niveau van de leerlingen.
- Leerinhoud ondersteunen door bordschema/digitale presentatie doorheen de les op te bouwen.
- Iedere lesfase biedt kansen om gevarieerde (coöperatieve) werkvormen zinvol in te zetten.

AANZET

1) Lesinstap

- Herhalingsmoment bij een thema: rode draad heroppikken (integratieprincipe). Waar zaten we? Voorkennis activeren. *Vb.: in de vorige les leerden we over de dieren, wat weten we nog? In deze les leren we over de planten...*
- Motiverende instap (motivatieprincipe), lesonderwerp introduceren: link met de actualiteit, betekenisvolle probleemstelling, brainstormen, voeldoos, puzzel...
Vb.: Hoe kunnen we het afval op de speelplaats voorkomen/verminderen? Voeldoos met materiaalsoorten zoals hout, steen, textiel, plastic, stoffen...
- Lesdoel formuleren. *Vb.: Ik kan vertellen waarom kriebeldiertjes nuttig zijn.*

KERN

2) Instructie

- Nieuwe leerinhoud concreet en aanschouwelijk verkennen -> naar de directe leefomgeving / de wereld toegaan, binnen brengen en/of tonen/ontdekken. Kan via spontane of geleidelijke waarnemingen.

3) Verwerking

- Transfer tussen actie en synthese -> eerste aanzet door de leerlingen zelf, nadien klassikaal. (Vb.: op een inductieve manier leren: eerst ervaren, nadien theorie aankoppelen.)
- Het geleerde herhalen door te doen (vb.: tanden poetsen) en/of te verwerken in bundel/werkschrift (vb.: lichaamsdelen aanduiden).
- Voldoende tussentijds herhalen (herhalingsprincipe).
- Eventueel toonmoment van een (groeps)opdracht.

SLOT

4) Synthesemoment

- Lesinhoud kort herhalen (vbn.: memory, stellingenspel, materiaal benoemen, om-de-beurt...).
- Reflecteren op lesinhoud / vaardigheden (vbn.: Bij wie lukt het al / nog niet? Welk deel vind je makkelijk / moeilijk? Hoe kan je dit goed onthouden?...).
- Opnieuw verwijzen naar het lesdoel.
- Wat verliep vlot / minder vlot?

Kwaliteitscriteria voor een les wereldoriëntatie

- De **directe leefomgeving** actief betrekken
- Ondersteuning van de les met passende **concrete** materialen
- De leerinhoud beheersen
- Gebruik van correcte **terminologie** (met lidwoorden!)
- Alle leerlingen **actief** betrekken, zintuigelijk prikkelen
- Opstellen van een duidelijk **bordschema**
- Leren door te **doen**
- Inzetten van **coöperatieve werkvormen**

Richtinggevende vragen voor de nabespreking van een onderwijsactiviteit wereldoriëntatie

- Heeft de leerkracht doelgericht gewerkt?
- Wat maakte het voor de leerlingen een boeiende les?
- Heeft de leerkracht de (leef)wereld van de leerlingen betrokken bij de les? Is de leerkracht omgevingsgericht te werk gegaan?
- Heeft de leerkracht de leerlingen zintuigelijk geprikkeld?
- Gingen de leerlingen actief met het lesonderwerp aan de slag?

4.2.4 Didactische fiche godsdienst

PRAKTIJK 1
DIDACTISCHE FICHE GODSDIENST

Aandachtspunten bij het lesverloop van een les godsdienst
We vragen onze studenten om volgende lesfasen te herkennen in de onderwijsactiviteit gegeven door de mentor: 1. Sfeerschepping: een verzorgde kijktafel, een passend gebed of tekst, een bijbehorend ritueel. Dit zonder te bespreken 2. Verkenning: aanknopingspunten zoeken tussen de leefwereld van de kinderen en het thema (of Bijbeltekst). 3. Verdieping: het nieuwe laten doordringen, confronteren, interpreteren, christelijke duiding brengen. Levensbeschouwelijk verdiepen vanuit het verhaal. 4. Verankering: wat betekent dat voor mij? Kan ik dat waarderen? Wat kan dat nu betekenen in mijn leven? <i>Opmerking: soms komt de verankering in een afsluitende les aan bod.</i>
Kwaliteitscriteria voor een les godsdienst
• Er wordt gewerkt vanuit het vernieuwde leerplan godsdienst. • Er is plaats voor een ritueel bij het begin van de les. • Het christelijk aspect is aanwezig in de les (Bijbeltekst, bijbelfiguur, christelijke figuur, christelijke symboliek ...) • Er is respect voor, en dialoog met andere levensbeschouwelijke visies. • Er is ruimte voor levensbeschouwelijke gesprekken en kinderen krijgen ruimte voor persoonlijke inbreng. Er is aandacht voor de levensbeschouwelijke groei van het kind, en dus niet enkel het cognitieve wordt benadrukt.
Richtinggevende vragen voor de nabespreking van een onderwijsactiviteit godsdienst
• Op welke manier besteedt de leerkracht aandacht aan de inzichten, emoties en levensbeschouwelijke groei van de kinderen zodat het niet om pure kennisoverdracht gaat?

4.2.5 Didactische fiche wiskunde

PRAKTIJK 1
DIDACTISCHE FICHE WISKUNDE (MEETKUNDE)

Aandachtspunten bij het lesverloop van een les wiskunde (meetkunde)

We vragen onze studenten om volgende lesfasen te herkennen in de onderwijsactiviteit gegeven door de mentor:

1. Oriëntering (lesinstap)

Leerlingen motiveren

Het lesonderwerp kenbaar maken aan de leerlingen, hen nieuwsgierig en enthousiast maken voor het onderwerp (vb. via een uitdagend rekenprobleem, een betekenisvolle situatie uit hun leefwereld ...)

Voorkennis herhalen

Herhaal de voorkennis die de leerlingen nodig zullen hebben tijdens deze les. Hierdoor zullen ze de nieuwe leerstof makkelijker en sneller kunnen verwerven (v.b. vlakke figuren en hun eigenschappen herhalen alvorens over te stappen naar de ruimtefiguren).

2. Instructie (leskern)

Concreet – schematisch – abstract werken

- Vertrek vanuit **concrete** voorbeelden en materialen die de leerlingen (her)kennen uit hun leefwereld (vb. verschillende soorten verpakkingen bekijken als aanloop van de ruimtefiguren, werken met aanwezige ruimtefiguren in 3D, op een plaats gaan staan waar niemand je kan zien in functie van de kijklijnen, een blokkenbouwsel laten bouwen met blokjes...).
- Het concreet materiaal ga je tekenen, **schematisch** voorstellen (vb. werken met getekende blokkenbouwsels, een afbeelding van kinderen op een schoolplein waar de kijklijnen op getekend worden, ...)
- Zonder hulpmiddelen ga je de leerinhouden **abstract** benaderen (vb. Welke figuur staat er op het bovenaanzicht van de kubus als je de ontvouwing te zien krijgt).
- Afhankelijk van het lesonderwerp, van het leerjaar en van de leerlingen zal de ene fase meer aan bod komen dan de andere fase. Er zijn ook lessen waarin het volledig abstract werken (nog) niet aan bod komt, zeker als het gaat om nieuwe leerinhouden. In het ideale geval komt zowel de concrete als de schematische als de abstracte fase in éénzelfde les voor (triple code). Hierdoor is het gemakkelijk terugschakelen indien een fase niet lukt. Het schematische mét de bijpassende abstracte notatie dient op het bord te staan als ondersteuning.

Opbouw bordschema

Een bordschema is de gestructureerde samenvatting van de lesinhoud. Zo zien de leerlingen duidelijk wat er geleerd werd en kunnen ze op het bordschema terugvallen tijdens het maken van de oefeningen. Het biedt ook visuele ondersteuning tijdens het verwerven van de leerstof.

3. Vastzetting (verwerking)

De leerlingen gaan individueel of in groep aan de slag met de leerinhoud. Dit aan de hand van oefeningen, rekenproblemen, automatisering, ...

4. Evaluatie (afsluiting)

In deze fase wordt er kort herhaald wat er in deze les aan bod kwam, wat de leerlingen al goed kunnen, wat nog moeilijk gaat, enz. Een klassikale bespreking van een groter wiskundig probleem kan een fijne manier zijn om de lesinhoud op een motiverende manier te herhalen.

Kwaliteitscriteria voor een les meetkunde

- Betekenisvolle situaties op niveau van elk kind.
- Ondersteuning met passende concrete materialen (met bijhorende verwoording).
- Passende schematische voorstellingen (met bijhorende verwoording) voorzien op niveau van elk kind.
- Verwerking van de inhoud op abstract niveau indien van toepassing in jouw les / klas.
- Vanuit een inductieve aanpak worden de oefeningen op een inzichtelijke manier uitgewerkt zodat de leerlingen alle tussenstappen beheersen en zélf de oplossingswijze kunnen reconstrueren indien nodig. Hierbij besteedt de student veel aandacht aan een juiste verwoording en passende wiskundetaal door hemzelf én door de leerlingen.

Richtinggevende vragen voor de nabespreking van een onderwijsactiviteit wiskunde

- Op welke manier controleert de leerkracht of de inhoud beheerst zijn door de leerlingen?

4.2.6 Didactische fiche muzo

PRAKTIJK 1
DIDACTISCHE FICHE MUZISCHE VORMING
Aandachtspunten bij het lesverloop van een les muzische vorming
<u>Algemeen:</u> Een geïntegreerde muzische les met focus op 1 of 2 domeinen waarbij de andere domeinen ondersteunend aanwezig kunnen zijn. Verwijzing naar de muvo-werkvorm(en) en bouwstenen: • Werkvorm: (specifieke techniek of werkvorm die gebruikt wordt: vb. drama: 'mime') • Bouwsteen: (specifiek domeindoel waarrond gewerkt wordt: vb. drama: 'rol – inleving') <u>INLEIDING</u> Fase 1: Motiverende instap Leerlingen nieuwsgierig, warm, enthousiast maken voor het onderwerp (vb. via foto, verhaal, gedicht, personage worden...) Fase 2: Opwarming Mentaal en fysiek in de les komen (vb. we zetten ons fantasiedeurtje open, inleving aanwakkeren, lichaam opwarmen, stem opwarmen...) – dit hangt samen met de kern van de les <u>KERN</u> Fase 3: Verkenning Er wordt <u>input</u> gegeven voor de eindopdracht: ideeën en (technische) mogelijkheden (vb. dans: houdingen onderzoeken binnen een dansles, verschillende ruimtelagen binnen dans verkennen...). Fase 4 (e.v.) Verwerking Met de eindopdracht als vertrekpunt krijgen de lln. korte deelopdrachten die toewerken naar de doelen in de eindopdracht (vb. drama: eerst een jabbertaaltje bedenken, oefeningen waarin mimiek en stemvariatie verfijnd worden, korte oefeningen op het spelen van situaties). Fase ... Eindopdracht De leerlingen krijgen een duidelijke opdracht waarin de hoofddoelen geïntegreerd zijn (vb. drama: 'Maak in duo een scène waarbij jullie jabbertalk spreken. Zorg ervoor dat de kijker je begrijpt door jullie mimiek en stemgebruik.').

SLOT

Fase ... Toonmoment en bespreking

- 'toonmoment' in een passende vorm
Vb. beeldopdracht op een originele manier laten delen met de klas (tentoonstelling, het werk een passend plekje geven in de ruimte...)
- Nabespreking
Zowel het product (resultaat) als het proces (verloop) worden besproken met en door de leerlingen.
Hoeft niet gesproken te zijn (vb. beeld: post-it kleven op de werken van de leerlingen (met passende feedback – geen oordeel)

Deze fase hoeft niet noodzakelijk een toonmoment te zijn, er kan ook gekozen worden voor een 'cool down' waarin de leerlingen tot rust komen.

Kwaliteitscriteria voor een les muzische vorming

- Creativiteit
- Betrokkenheid
- Procesmatig
- Kunstzinnig aspect (we streven ernaar om in elke les de leerlingen in contact te brengen met een kunstvorm)
- Muzische grondhouding (muzisch ingesteld, speels en enthousiast)

Richtinggevende vragen voor de nabespreking van een onderwijsactiviteit muzische vorming

Vanuit de kwaliteitscriteria:

- Creativiteit (verbeelding): Kunnen de leerlingen hun eigen, creatieve invulling geven?
- Betrokkenheid: Doet deze activiteit iets met de beleving van de leerlingen? Hoe hebben de leerlingen de activiteit ervaren? Noteer enkele reacties van kinderen.
- Kunstzinnig aspect: Waar zat het kunstzinnig aspect tijdens deze les?
- Procesmatig: Hoe werd er naar de eindopdracht toegewerkt? Noteer de voorbereidende stappen. Is er ruimte tot samenwerken en overleg?
- Muzische grondhouding: welke drie woorden passen volgens jou het best bij dit lesmoment? Vertel waarom. Speels – onbevangen – ontdekken – experimenteren – creativiteit - kopiëren - origineel – stereotiep – stapsgewijs – productgericht – ontroerend - ...

4.2.7 Didactische fiche Nederlands (mondelinge vaardigheden)

PRAKTIJK 1
DIDACTISCHE FICHE MONDELINGE VAARDIGHEDEN (LUISTEREN, SPREKEN EN GESPREKKEN VOEREN)
LUK: Ik illustreer op basisniveau vakdidactische kennis over de principes van krachtig taalonderwijs.

Aandachtspunten bij het lesverloop van een les Nederlands - mondeling taalgebruik (luisteren, spreken en gesprekken voeren)
In een krachtige les mondelinge vaardigheden is het spreek- en luisterdoel helder voor de leerlingen. Authentiek-functionele doelen zijn erg motiverend. De opbouw van een les mondelinge vaardigheden kan er als volgt uitzien: 1. INLEIDING Tijdens inleiding wordt voor de leerlingen op een zo motiverend mogelijke manier de functionele opdracht geïntroduceerd. Het kan gaan om een korte introductie waarin voorkennis wordt geactiveerd, het onderwerp wordt verkend en waarin kinderen warm worden gemaakt om de opdracht uit te voeren, door een duidelijk luister- en spreekdoel voorop te stellen. 2. KERN De leerlingen krijgen tijdens de kern van de les maximaal de tijd om (inter)actief te werken aan de prioritaire lesdoelen mondeling taalgebruik. Er kan stilgestaan worden bij criteria en strategieën. Luister- en spreeklessen worden nog krachtiger wanneer ze ingebed zijn in een ruimer thema of project. Zo vormen ze geen lesjes op zichzelf en worden leerlingen uitgedaagd om zich te verdiepen in een onderwerp. Vaak sluiten deze onderwerpen aan bij andere leergebieden (wereldoriëntatie, muzische vorming, wiskunde, ...) en is er op deze manier sprake van transfer van luisteren en spreken op een natuurlijke manier. 3. SLOT Tijdens de afsluiting wordt niet enkel teruggeblikt op de opdracht zelf, maar ook op de manier waarop het luisteren en spreken (strategieën) gebeurde (reflectie).
Kwaliteitscriteria voor een les Nederlands - mondelinge vaardigheden (luisteren, spreken en gesprekken voeren)
<i>Zie geel gemarkeerde vragen in de 'Kijkwijzer: luisteren, spreken en gesprekken voeren' in deze leidraad op pagina 27-28.</i>
Richtinggevende vragen voor de nabespreking van een onderwijsactiviteit Nederlands – mondelinge vaardigheden (luisteren, spreken en gesprekken voeren)
<i>Zie geel gemarkeerde vragen in de 'Kijkwijzer: luisteren, spreken en gesprekken voeren' in deze leidraad op pagina 27-28.</i>
- Cfr. kwaliteitscriteria: principes van krachtig onderwijs luisteren, spreken en gesprekken voeren:

§ Welk principe heb je kunnen observeren?

§ Welk principe heb je niet kunnen observeren? Waaraan lag dit?

Staaf je bevindingen met **letterlijke** citaten uit je observaties.

5 Lesonderwerpen

In semester 1 geeft elke student:

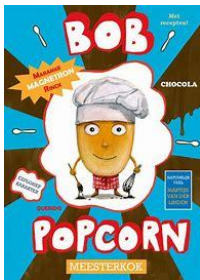
- 1 voorleesles
- 1 les wereldoriëntatie (natuur)
- 1 les wiskunde (meetkunde) of les muzo
- 1 les godsdienst of les Nederlands (mondelinge vaardigheden)

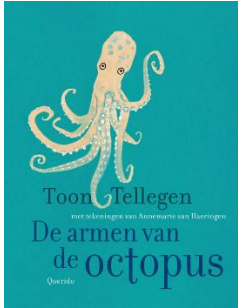
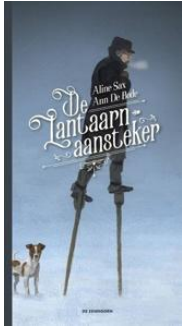
Deze lessen worden voorbereid in kleine groep, onder begeleiding van leergroepbegeleiders en vakdocenten op de hogeschool. Het (deel)leergebied en lesonderwerp wordt bepaald door de hogeschool. Hieronder vind je de lesonderwerpen per (deel)leergebied terug, met daarbij de data waarop deze lessen zullen worden gegeven in de oefenklas:

Datum activiteit op de oefenschool	Discipline	Lesonderwerp		
		1 ^{ste} graad	2 ^{de} graad	3 ^{de} graad
20/10	Nederlands	boek (zie boekenlijst hieronder)	boek (zie boekenlijst hieronder)	boek (zie boekenlijst hieronder)
17/11	wereldoriëntatie (natuur)	paddenstoelen waarnemen	de egel	vogels rondom ons (merel, mus, ekster, specht)
	wereldoriëntatie (natuur)	vruchten uit het bos (kastanjes, beukenootjes, bessen, ...)	eten en gegeten worden (de kringloop)	vogeltrek (waarheen gaan de ooievaar en de zwaluw?)
1/12	godsdienst	Advent (licht en donker + kijktafel met symboliek)	Advent (tijd van hoop en verlangen + kijktafel)	Advent (tijd van hoop en engagement + kijktafel)
	Nederlands	mondelinge vaardigheden	mondelinge vaardigheden	mondelinge vaardigheden
14/12	wiskunde (meetkunde)	blokkenbouwsels en aanzichten	blokkenbouwsels	aanzichten en plattegronden
	muzische vorming	werken vanuit een kunstenaar	werken vanuit een kunstenaar	werken vanuit een kunstenaar

5.1 Boekenlijst bij interactief voorlezen

EERSTE GRAAD		
Boek + auteur	Toelichting	Fragment(en)
De man met de lange benen (Benjamin Phillips) 	De man met de lange benen is slim en handig want de meeste spullen zijn gemaakt voor kleinere mensen. De mensen in het dorp vinden hem vreemd. Hoe komt het dat ze hem plots wel zien staan als een storm door het dorp raast?	één volledig boek per student
De restjes van de zon (Edward van de Vendel, ill. Jet Parent) 	De dieren in het bos zitten dicht bij elkaar verscholen onder een dennentak. Er is niets om vrolijk van te worden. Het is al dagen donker en het regent de hele tijd. Ze kniezen en mopperen tot Veldmuis zich plots afvraagt waar de zon toch is gebleven.	één volledig boek per student

TWEEDE GRAAD		
Boek + auteur	Toelichting	Fragment(en)
<i>De kattenwandeling</i> (Sara Lundberg) 	Elke dag gaat een baasje wandelen met haar kat. Het is ook vandaag een rustige, zachte wandeling. Tot plots de kat beslist om niet de gewone weg te volgen, maar haar eigen pad op te gaan. Ze daagt haar baasje uit: ga je mee of niet?	één volledig boek per student (alternatief: 'eerste deel' en 'tweede deel' worden door twee verschillende studenten voorgelezen).
<i>Bob Popcorn. Meesterkok</i> (Maranka Rinck, ill. Martijn van der Linden) 	Ellis en Dante krijgen kookles op school, en Bob Popcorn wil HEEL graag meedoen. De afspraak is dat hij rustig thuisblijft, maar ja. Hij moet zijn vrienden toch helpen met het winnen van de toetjeswedstrijd?	Student 1: blz. 7: 'Wist je dat....' (voorstelling Bob): voorlezen + blz. 9-40: kort vertellen + blz. 41-64: voorlezen Student 2: fragment: blz. 65-92
<i>Zondag, maandag, sterrendag</i> (Anna Woltz, ill. Annet Schaap) 	Nora is een uitvinder. Haar familie denkt daar echter anders over. Als ze een nieuwe buurjongen krijgt, is ze nieuwsgierig. Maar hij valt tegen. Sep weet alles van de sterren maar wil geen contact met Nora. Ze probeert uit te zoeken wat er mis is met hem. Daarna heeft ze een geniaal plan om hem te helpen.	Student 1: fragment 1: vanaf het begin tot en met midden blz. 41. Student 2: fragment 2: vanaf midden blz. 41 tot het einde.

DERDE GRAAD		
Boek + auteur	Toelichting	Fragment(en)
De armen van de octopus (Toon Tellegen, ill. A. Van Haeringen) 	Op de bodem van de zee woont de octopus. Hij heeft acht armen. Elke arm gebruikt hij voor iets anders maar één arm gebruikt hij nooit. Die hangt er maar wat bij. Als de potvis op een dag op bezoek komt, heeft de octopus plots wel een idee...	één volledig boek per student
De Lantaarnaansteker (Aline Sax, ill. Ann De Bode) 	Elke avond, als het donker wordt, steekt de lantaarn-aansteker de lichten aan. Zo laat hij een spoor van licht na. Hij kijkt bij iedereen naar binnen. Hij ziet de jonge vrouw die alleen is, de vreemdeling die niemand begrijpt, het meisje dat wacht op haar papa, het oude koppel zonder kind... De lantaarnaansteker bedenkt een plan dat licht brengt in donkere harten.	Per twee studenten (student 2 start met voorlezen bij "Die nacht kon de lantaarnaansteker niet slapen.")

6 Evaluatiecriteria

6.1 Leeruitkomsten Praktijk 1

- Ik creëer met ondersteuning van de mentor en door actieve deelname aan het klasgebeuren, een **positief leef- en leerklimaat** voor de leerlingen.
- Ik breng **de beginsituatie van de klascontext in kaart** a.d.h.v. kijkwijzers met focus op het creëren van een krachtige leeromgeving.
- Ik ontwerp onder begeleiding **leer- en ontwikkelingsactiviteiten** in de klascontext vanuit evidence informed kaders in functie van de beoogde doelen en rekening houdend met het welbevinden van de leerlingen en voer deze onder begeleiding uit.

- Ik voer **opgelegde administratieve taken** stipt en correct uit.
- Vormingsdoelen

6.2 Evaluatieformulier mentor Praktijk 1

Het evaluatieformulier wordt door de student aan jou bezorgd bij de start van het semester. Je vindt het evaluatieformulier ook terug op de achterkant van de inlichtingenfiche.